

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2022 - 2023

Storetveit barnehage

Forord

Bergen kommune har felles mal for Årsplan i de kommunale barnehagene. Barnehagene utarbeider sine årsplaner ut fra en fastsatt ramme som samsvarer med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager i Bergen kommune trådte i kraft 01.01.2018. Den beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for perioden 2018-2021. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er *Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre*. Planhierarkiet er synliggjort i modellen

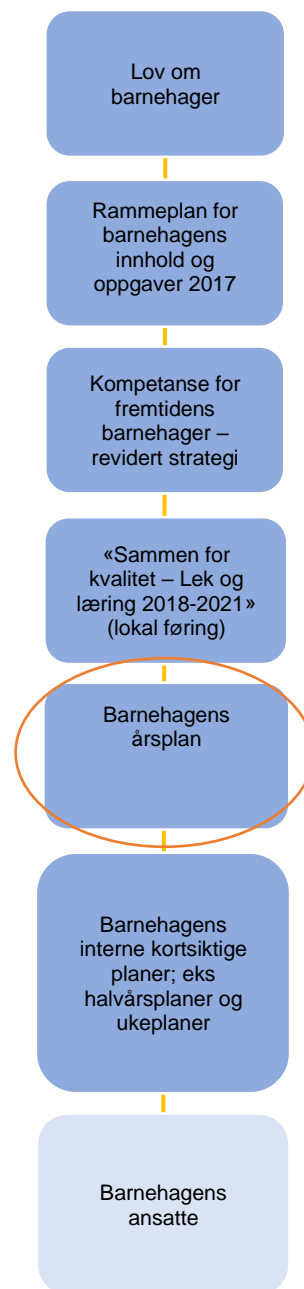
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

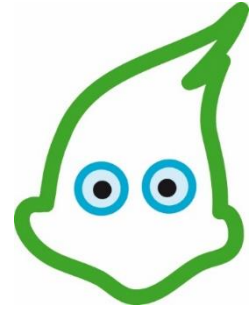
Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
Del 1	
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	11
1.3.1 Ser barnet	11
1.3.2 Varme	11
1.3.3 Inkluderende	11
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	12
– medvirkende barn i lek og læring	12
2.1 Tilknytning	12
2.2 Lek	14
2.3 Læring	16
2.4 Barns medvirkning	18
2.5 Vennskap og felleskap	21
2.6 Mangfold	23
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	25
3.1 Fagområder	31
3.1.1 Språk som basiskompetanse	31
3.1.2 Matematisk kompetanse	33
3.2 Digitale verktøy	33
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	35
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	35
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	35
4.2.1 Dokumentasjon	35
4.2.2 Vurdering	36
4.2.3 Oppfølging	37
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	37

Del to

I.	Barnesyn og lærings syn	38
II.	Pedagogisk relasjonskompetanse	39
III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	40
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	41
V.	Overganger	42
a.	Tilvenning i barnehagen	42
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	42
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	43
VI.	Foreldremedvirkning	44
VII.	Bærekraftig utvikling	44
VIII.	Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø	45
IX.	Barns seksuelle helse	46

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

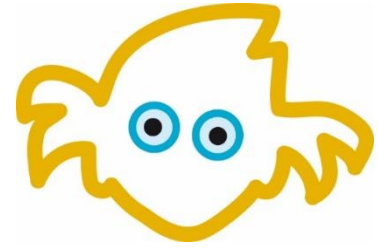
Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Storetveit barnehage er en kommunal barnehage som har vært i drift siden november 2007. Vi har byens «beste» beliggenhet, med stor naturlekeplass og direkte utgang til Storetveitmarken, som byr på varierte opplevelser og utfordringer året rundt.

Etter å ha driftet først i et midlertidig lokale og senere i et avlastningslokale, flyttet vi høsten 2018 inn i et nytt flott barnehagebygg. Et bygg bygget for å skape en god fysisk ramme rundt barns trygghet, trivsel, lek, utforskning og læring.

Vi er opptatt av å ta i bruk alle de muligheter som ligger i bygget vårt og at hverdagene i barnehagen skal inneholde en god flyt for alle – der hele barnehagen tas i bruk, både inne og ute. I tillegg er Storetveitmarken og alle de flotte turområdene i nærmiljøet viktig å gjøre bruk av, hver dag.

1.1 Struktur og organisering

Barnehagen er bygget og organisert som basebarnehage. For oss betyr dette at vi har en unik mulighet for å skape rammer for barna, som bidrar både til trygghet i det nære, men også økte muligheter for å søke ut og utforske det spennende som ligger utenfor den trygge havnen. Barna gis økte muligheter for å danne relasjoner både til barn som er yngre og til barn som er eldre. Gjennom trygge voksenpersoner som skaper forutsigbarhet, gode rammer og er gode ledere for barnegruppene, ser vi at barna tidlig søker ut, utforsker og danner relasjoner til hverandre. Det bidrar til at barna får oppleve en god balanse mellom mestring og utfordring, som de trenger for å utvikle, lære og trives. Gjennom godt samarbeid mellom personalet, og mellom personalet og foreldre, skapes det et godt utgangspunkt for at barnet og barnegruppene blir møtt der de til enhver tid er i sin utvikling, og støttes videre.

Alle barn har hovedtilhørighet i et større team, med fast personale rundt. Det er personalet rundt teamet, ledet av en pedagogisk leder, som har hovedansvar for at hvert enkelt barn får den oppfølging som det har behov for.

Det er viktig for oss å jobbe meste mulig i mindre grupper og å tilrettelegge for gode gruppedelinger for barna, både innad i teamet og på tvers av teamene, se s. 10.

Gjennom året samarbeider vi med Høgskolen på Vestlandet gjennom at vi tar imot barnehagelærerstudenter i praksis. Vi har lærling i barne- og ungdomsarbeiderfaget og vi tar imot kandidater i språk- og arbeidspraksis gjennom Arbeidsinkluderingen til Bergen kommune.

Hver måned lager teamene et månedsbrev til foreldre som henger tett sammen med årsplanen. I denne er det et mål å sette ord på den medvirkning og progresjon som skjer på hvert team og i hver gruppe. Hvilke prosjekter barna er engasjerte i og utviklingen på disse, skal komme frem. På slutten av hver uke lages det en liten ukesrapport, der teamet formidler noe av det som har rørt seg i barnehagehverdagen gjennom uken.

I tillegg lager hver base sine interne base- og ukeplaner, som bidrar til forutsigbarhet og trygge ansatte som kan være gode ledere for barn og barnegruppene.

*Det du tror om meg,
slik du er mot meg,
hvordan du ser på meg,
hva du gjør mot meg,
slik blir jeg.*

M. Jennes i «Tidlig hjelp til bedre samspill av Henning Rye

1.2 Metodevalg

Det grunnleggende for oss er å jobbe for gode relasjoner i alle ledd, barn – barn, voksen – barn og voksen – voksen. Det er gjennom relasjoner vi mennesker utvikler oss og lærer, og det er gjennom å skape et godt relasjonelt og følelsesmessig klima i barnehagen at vi skaper de beste utviklings- og læringsmuligheter for både barn og voksne. Vi jobber for et støttende og oppbyggende miljø, der personalet tar ansvar for det relasjonelle klima, og alt vi gjør skal vurderes opp mot følgende **hovedmål**:

1. «**Vi skal skape et best mulig lærings- og utviklingsmiljø for det enkelte barn og barnegruppen, med vekt på gode relasjoner.**»
2. «**Barn skal møte et personale som ser dem, og som tar ansvar for at barnet får utviklingsmuligheter og styrker sin selvfølelse i møte.**»

I dette arbeidet blir **visjonen vår** en viktig ledestjerne:

Vi ser deg med hjertet

Visjonen skal, sammen med verdiene **varme, ser barnet og inkluderende**, danne grunnlaget for at vi oppfyller profilen vår, **varme relasjoner**, i møte med barna hver dag.

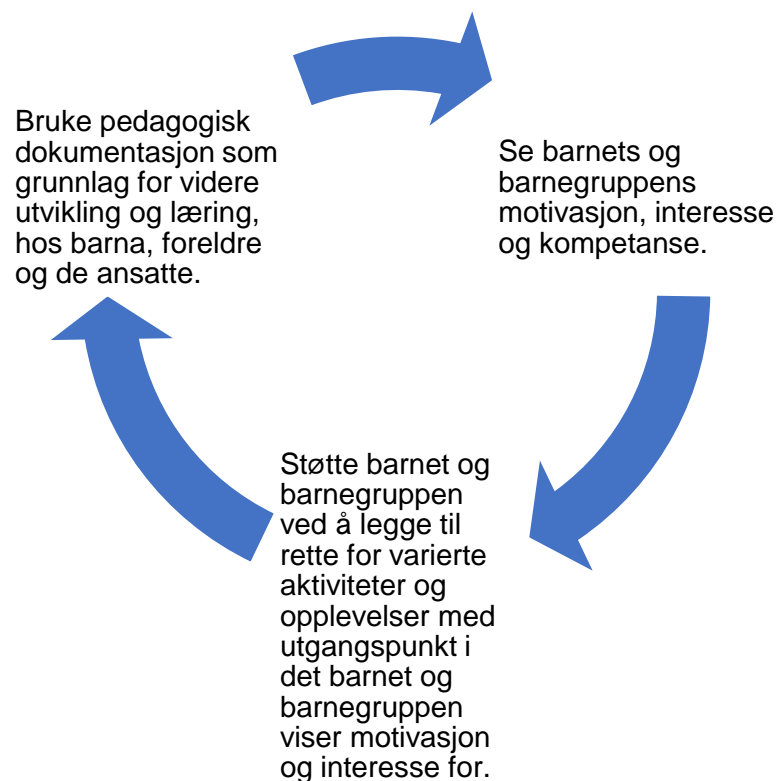
Rammeplanen understreker at barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi og bidra til at alle barn som går i barnehagen får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Den sier videre at alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn. Dette skal være styrende for vår praksis.

Vi jobber kontinuerlig for å forbedre praksisen vår med det mål å skape et godt læringsmiljø og en god danningsarena for barna. For oss betyr dette at arbeidet må bygge på den spontane og skapende aktiviteten som barna viser gjennom leken sin. Videre er motivasjon sentralt i en læringsprosess, og en viktig motivasjonsfaktor er interesse. Rammeplanen

legger føringer for at læringsprosessene i barnehagen skal ivareta et helhetlig syn på barnet og ha gode sammenhenger mellom formell (tilrettelagt) og uformell (spontan) læring. Vi støtter oss på det sosiokulturelle læringssyn (Rammeplanen) som sier at all læring skjer gjennom sosialt samspill, og at barns læring stimuleres av passe vanskelige utfordringer som det får av jevnaldrende og av pedagogen (Vygotsky). Ut fra dette har vi valgt at læringsprosessen hos oss skal ha tre hovedmål:

- Se barnets og barnegruppens motivasjon, interesse og kompetanse.
- Støtte barnet og barnegruppen ved å tilrettelegge varierte aktiviteter og opplevelser med utgangspunkt i det barnet og barnegruppen viser motivasjon og interesse for.
- Bruke pedagogisk dokumentasjon som grunnlag for videre utvikling og læring, både hos barna, foreldre og de ansatte.

Disse tre hovedmålene inngår i arbeidsformen vår, **prosjektarbeid**, og vi ser det som en sirkulær prosess der alle målene påvirker og er avhengig av hverandre.

Gjennom prosjektarbeid tar vi barns medvirkning og rammeplanen sine føringer om prosessmål og en arbeidsmåte preget av utforskning sammen med barna, på alvor. Gjennom at vi evner å være tett på og lydhør for hva barna formidler, erfarer vi at kvalitet og læringsutbytte for både barna og personale øker. Vi må evne å se hva som er best for barna her og nå, samtidig som vi har fokus på hva de trenger i et lengre perspektiv. Da er det viktig at vi klarer å skape møter som er preget av god samspillende atmosfære, og at barna får mulighet for å være medskaper av den atmosfæren som skal danne rammen rundt hverdagen i barnehagen (Eva Johansson).

Arbeidsmåten vår er prosjektarbeid. Barna skal sikres medvirkning og en utforskende arbeidsmetode skal vektlegges. Med utgangspunkt i dokumentasjon (observasjon, bilde, film o.l.) skal følgende spørsmål stilles i gruppene og i teamet:

- Ligger det potensiale for videre progresjon i det barna allerede er opptatt av å undersøke?
- Kan interessen som finnes i den lille gruppen, smitte over på flere?
- Hvordan kan vi iscenesette slik at flere barn kan bli med?
- Er det mulig å gjøre det på en måte som ivaretar progresjon i utforskningen, og som samtidig skaper møteplasser for flere barn?

"Pedagogisk dokumentasjon" av Mona Nicolaysen

Hverdagssamtalen er samtaler om ulike tema som oppstår spontant i aktiviteter og situasjoner som ikke er planlagt på forhånd. Hverdagssamtalene er uformelle, spontane og viktig for barnas språkutvikling. I en samtale skjer en språklig samhandling der to eller flere deltar og der deltagerne har samme sanselige eller mentale fokus og de snakker sammen om det de ser, hører, berører, føler eller tenker på. Når barna snakker med andre, må de finne ord som dekker det de vil formidle og de må formulere innholdet slik at andre forstår, og en må holde felles fokus sammen med andre. Erfaring med å sette ord på det man ser og hører i "her og nå" situasjonen og etter hvert det en tenker på, er en viktig del av barnas språklæring. Forskere fremhever samtalene i barnehagen som den mest grunnleggende læringsaktiviteten. Barnet er avhengig av å skaffe seg et stort og variert ordforråd og god begrepskunnskap i førskolealderen (Liv Gjems 2009). I Storetveit skal barna møte voksne som er oppmerksomme og lyttende, bruker åpne spørsmål, gir barna tid og organiserer hverdagen slik at det blir mye rom for samtale mellom barn og voksne og mellom barna. Vi skal være engasjerte voksne som er tilstede i samtale og samhandling med barna gjennom hele barnehagedagen, i lek, aktiviteter og hverdagssituasjoner.

Hverdagssituasjonene eller "her og nå situasjonene" er alle de små og store voksenstyrte aktivitetene gjennom barnehagedagen, som bringesituasjonen om morgenen, måltider, ro og hvile, stellesituasjonene, garderobe og hentesituasjonen. Alle disse situasjonene er situasjoner som barna og voksne bruker mye tid på i løpet av dagen og er situasjoner som er viktig for barna sin trivsel, læring og utvikling. Situasjonene er unike muligheter for samspill mellom barn og voksen og barna seg imellom. Tilrettelegging for gode og forutsigbare hverdagssituasjoner gir mange muligheter. May Britt Drugli (Gode rutinesituasjoner 2018) fremhever tre sentrale elementer i samspillet som fremmer barns utvikling:

- **God organisering** som gir barna forutsigbarhet som igjen gir dem trygghet. Dette skaper også økte muligheter for mestring gjennom at barna vet hva som skal skje og hva de skal gjøre. Forskning viser at et personale som har kontroll og er i forkant gir mer tid til samspill med barna og til å støtte opp under barns samspill med hverandre. Vi jobber derfor for å være proaktive voksne.
- **Gode relasjoner** gjennom at personalet er nærværende, lyttende, oppmerksomme, mottakelige for barnas behov, uttrykk, initiativ og gjennom at de forsøker å forstå barna. Kommunikasjonsmønstre mellom barn og voksne som er romslige og åpne for barnas tanker, følelser og handlinger - en relasjon mellom to subjekter (Berit Bae - "romslige samspillsmønstre"). Personalet bruker et rikt språk og språket knyttes til det som skjer "her og nå". Aktiv bruk av åpne spørsmål, utvide barnas handlinger og ytringer, dialogpreg og turtaking og barna støttes i å være språklig aktive med hverandre.
- **God støtte til læring og språklig utvikling** gjennom å støtte opp under og utnytte det som skjer "her og nå". Barna trenger, ifølge Thomas Nordahl (2014), voksne som stimulerer og støtter barna i alle hverdagslige aktiviteter gjennom hele dagen. Det er dette barn profitterer mest på og det vi skal ha fokus på hos oss.

I Storetveit barnehage skal mulighetene hverdags situasjonene gir for å skape kontakt, samspill, læring og utvikling løftes frem og benyttes til barns beste. Dette fordrer at vi jobber i mindre grupper i de ulike situasjonene gjennom barnehagedagen.

Arbeid i mindre grupper. Vi vektlegger arbeid i mindre grupper gjennom barnehagehverdagen. Forskning viser at gjennom arbeid i mindre grupper øker interaksjonen mellom deltagerne og det tilrettelegges for økt læring, språklig og sosialt. Barnas medvirkning økes, det inkluderende fellesskapet i barnehagen styrkes og barna får mulighet til å danne flere vennskapsbånd både i og på tvers av team. Med bakgrunn i dette jobber vi for en god deling der både base-, team- og gruppetilhørighet er viktige elementer for å skape en helhetlig og utbytterik barnehagehverdag, der alle skal føle tilhørighet i barnehagen som helhet. Dette skjer i lek og i hverdags situasjoner, og skal sikre at hvert barn blir sett og at vi sikrer at alle blir inkludert og opplever tilhørighet.

Rammeplanen sier at vi skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som vi ivaretar hensynet til fellesskapet. Gjentatte møter gjør det mulig å bygge vennskapsbånd. Dette ivaretar vi gjennom arbeid i mindre grupper, som gjør alt mer oversiktlig for barna. Her ønsker vi å skape en opplevelse av et felles "vi". Å oppleve at vi kan ha det morsomt sammen, og at samværet er preget av humor og glede.

ICDP og samspillmetoden Dialog er den grunnleggende arbeidsformen vår, for å skape, opprettholde og videreutvikle den pedagogiske relasjonskompetanse vår, for å kunne møte barna der de er til enhver tid og støtte dem videre. ICDP og Dialog er beskrevet i kapittelet om "Pedagogisk relasjonskompetanse", s. 39.

Trygghetssirkelen skal hjelpe oss med å sikre en trygg tilknytning for alle barn, se s. 39.

Lek skal være barnas hovedaktivitet i barnehagen. Det er livsviktig for barn å få leke. For at leken skal ha et hovedfokus må personalet ha kunnskap og ferdigheter om barns lek. De må bruke kompetansen sin gjennom aktiv deltagelse i, observasjon og tilrettelegging av leken. Når vi observerer barna i lek, blir vi kjent med det barna er opptatt av, men også enkeltbarnets kompetanse. Denne kunnskapen gir informasjon om hva barnet og barna trenger av støtte og oppmuntring, samtidig som den danner utgangspunkt for vokseninitierte aktiviteter. Dette i tråd med læringssirkelen vår, der barns medvirkning har en sentral rolle.

Leken kan "leses" og vi vet at barnet går gjennom ulike faser i leken. Personalet må jobbe aktivt for å lese barnas lek, skape tid og rom for de ulike fasene i leken og ha fokus på hvilket lekemiljø (fysisk og psykisk) det tilrettelegges for. Terje Melaas skriver om hvordan å støtte barn i å starte, verne og videreutvikle lek. Han understreker betydningen av at personalet må ha et blikk for lek, der personalet er tett på leken og observerer og reflekterer over barns lekerabling, lekerutiner, leketemaer samt hvordan det fysiske miljøet skapes og tilrettelegges til det beste for leken og barnas lekelyst!

Barna eier leken, samtidig er de avhengig av oss voksne som tilretteleggere og deltagere for å sikre at leken blir god for alle barn. Med bakgrunn i dette blir leken en metode for å sikre gode vilkår for alle barna i barnehagen. Alt vi gjør i barnehagen skal være basert på lek.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at vi:

- Er tilstedeværende, lydhøre voksne som ser og som justerer oss til barnet.
- Sikrer at barnet opparbeider en trygg tilknytning til flere voksne.
- Sikrer at barnet blir sett og opplever seg som viktig for fellesskapet, akkurat slik det er.

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

For oss betyr dette at:

- Vi ser barn og voksne som setter pris på hverandre, og viser dette verbalt og non-verbalt. De voksne er aktivt tilstede med hele seg og deler smil og glede.
- Barna medvirker og er i et miljø der de får utforske, leke, lære og oppleve livsglede, skaperglede og mestring sammen med andre. Dette i tråd med kriterier for en samspillende atmosfære.
- Vi, sammen med foreldre, skaper et miljø der barn opplever trygghet og kan være seg selv.

1.3.3 Inkluderende

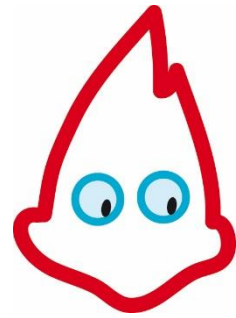
«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr dette at vi:

- Voksne tar ansvar for at alle barna får inngå i gode lekefellesskap og utvikler lekerutiner.
- Har varme relasjoner og at alle barna opplever seg selv og andre som betydningsfull for fellesskapet.
- Er voksne som aktivt legger til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.

Tiden er vårt viktigste materiale. Det har alltid størst verdi for barnet at du tar deg tid.

Samarbeid til barnets beste – Line Melvold m.fl

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

2.1 Tilknytning

Mål: Hvert barn har en trygg tilknytning til flere voksne.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Alle barn har flere voksne rundt seg som er nær, kjent og som gir omsorg og representerer trygghet for barnet.
- Alle i personale kjenner alle barna sitt navn og er bevisst på verdiene i gode møter mellom barn og ansatte (møte blikket, lytte til og romme barn) (Samarbeid til barnets beste – Line Melvold m.fl)
- Personalet ser, forstår og gleder / fryder seg sammen med barnet (Jf. Trygghetssirkelen).
- Personalet er tilstede i øyeblikket sammen med barna
- Personalet inkluderer barnet i felleskap med andre barn.
- Personalet er kloke og gode voksne for alle barn i alle aldre.
- Barn er forskjellige og kan ha ulike behov. Personalet kan være sammen med alle barn.
- Trygghetssirkelen, ICDP og Dialogmetoden styrer handlingene til personalet og hver enkelt ansatt jobber med å videreutvikle sin egen pedagogiske relasjonskompetanse.

*Alltid: vær STØRRE, STERKERE, KLOKERE og GOD.
Når det er mulig: følg barnets behov
Når det er nødvendig: ta tak/ledelse*

Se barnet innefra" Ida Brandtzæg mfl.

Når jeg møter et barn, så møter jeg et menneske.

Anne-Cath Vestly – Barns trivsel – voksne ansvar -UDIR

Lunsjmåltid

Etter å ha lekt mye og lenge i steikende sol og varme var det godt å komme inn i garderoben for å ta seg en pause fra solen og nyte et måltid. Det var avtalt at Endene skulle deles inn i tre grupper slik at vi fikk plass og tid til å nyte et måltid og kunne ta oss tid til å smøre på skivene selv. Barna fikk hver sin tallerken, kniv og kopp, og rumpene satt «fint» på gulvet. «Vi vil ha mat» sa to av barna. Denne gangen var det 5 barn under måltidet i garderoben. Det lå to søppelposer framme- en til søppel og andre til matavfall. Slik kunne barna kaste det de ønsket i de riktige posene. Pålegget og brødet lå slik at barna kunne velge selv, og smøre på selv. Barna snakket med hverandre og hva de ville ha på skivene sine og hva de hadde gjort i helgen som var. Det ene på gruppe 3 ropte plutselig ut «se på skiven min, dette fikk jeg til». De andre barna kom med mange komplimenter og sa blant annet «veldig godt jobbet, det kunne ikke jeg når jeg var like gammel som deg». Alle barna satt og koste seg lenge under måltidet og spiste de selvsmurte skivene sine, helt til det var tomt for brød.

«Vi vektlegger arbeid i mindre grupper gjennom barnehagehverdagen. Forskning viser at gjennom arbeid i mindre grupper øker interaksjonen mellom deltakerne og det tilrettelegges for økt læring, språklig og sosialt. Barnas medvirkning økes, det inkluderende fellesskapet i barnehagen styrkes og barna får mulighet til å danne flere vennskapsbånd både i og på tvers av team. Dette skjer i lek og hverdagssituasjoner, og det skal sikre at hvert barn blir sett og at vi sikrer at alle blir inkludert og opplever tilhørighet». (Årsplan 2022)

Møteplasser

Det er tidlig på morgenen. En etter en kommer barna spente og forventningsfulle til barnehagen. Det er ikke lenge siden vi startet opp igjen etter sommerferien, så litt startvansker er det alltid. Det tar ikke lange tiden før barn er varm i trøya igjen. Sandkassen er fylt med leker og sølekjøkkenet er fylt opp med såpevann. En av guttene er litt lei seg etter at mamma dro på jobben. Jeg setter han på fanget mitt og trøster han. Så spør jeg han om vi skal gå bort til sølekjøkkenet og lage litt kaker. Jeg tar han i hånden og vi går bort. På kjøkkenbenken står det klart noen bøtter, spader og vannkanner. Det tar ikke lange tiden før leken er i full gang. Vi lager kaker med sand og såpevann. Det er kjempegøy! En etter en kommer det flere barn bort til sølekjøkkenet for å leke.

Det skapes gode møteplasser som gir barna mulighet for undring og utforskning, sammen med andre (Årsplan 2021 – 2022)

Barnas egne omsorgshandlinger

Vi er på vei ut etter å ha tilbrakt formiddagen inne. Da vi er i garderoben er det et av barna som ikke får til glidelåsen på jakken og spør en voksen om hjelp. Den voksne svarer at den kan hjelpe etter at den er ferdig å hjelpe det barnet det hjelper nå. Et annet barn svarer at det kan hjelpe istedenfor. Barnet går bort og hjelper barnet å få glidelåsen helt opp. «Ja!» svarer barnet som nå har fått på seg jakken. Etterpå hjelper barnet å finne frem skoene og lue til barnet som nå har fått på seg jakken. Barnet hjelper så med å få på skoene og gir deretter luen. Da barnet har fått på seg alle klærne, bytter de rolle. Da finner det andre barnet frem sko og jakke til barnet som hjalp det i sted og de samarbeidet om å få på klærne. Når de er ferdige, smiler begge og sier «Se! Vi har hjulet hverandre»

«Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.» (Rammeplanen 2017)

2.2 Lek

"Det viktigste er å få leke" er tittelen på Margretha Öhman sin bok. I Storetveit skal det viktigste i barnehagehverdagen være å legge til rette for at alle barn kan inngå i lek sammen med andre barn. Personalet sin hovedoppgave er å være tilgjengelig, støttende og deltagende i barnas lek, slik at vi sikrer at alle barn opplever seg selv og andre inkludert og betydningsfull for fellesskapet. I leken får barna rom til å ta i bruk sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede, og å få oppleve glede, humor, spenning og engasjement - alene og sammen med andre i leken. (Rammeplan 2017 og Sammen for kvalitet – lek og læring 2016).

- Mål:** Barna skal få tid og rom til å starte, verne og videreutvikle lek sammen med andre.
Barna skal oppleve livsglede, mestring og følelse av egenverdi sammen med andre i leken.
Vi legger til rette for at leken blir barnas viktigste del av dagen i barnehagen, inne og ute.
Alle barn skal etablere lekerutiner og være omgitt av lekekloke ansatte.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Personalet organiserer dagen slik at tid og ro til lek og samspill sammen med barna og mellom barna, er det viktigste.
- Det skapes gode møteplasser inne, ute og på tur som gir barna muligheter for undring, utforskning, og å ta i bruk sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede, sammen med andre.
- Vi har et lekemiljø inne, ute og på tur der barna kan få oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom leken – alene og sammen med andre
- Personalet skal være tilgjengelig fysisk og psykisk for barn i lek, inne og ute.
- Personalet befinner seg der barns lek oppstår, på gulvet eller i sandkassen. De har et lekende nærvær til barnas lek og jobber med sin egen lekeklokskap.
- Alle barn får støtte til å inngå i lekefellesskap og får mulighet til å etablere lekerutiner og videreutvikle disse sammen med andre.
- Personalet observerer og ser hva barna forteller at de trenger i leken sin, og handler deretter.
- Personalet legger til rette for at barna kan inngå i dyp lek og bli bergtatt av lange lekeprosjekter (Lekekurven).
- Vi har få overgangssituasjoner.
- Personale som har og videreutvikler kunnskap og ferdigheter om barns lek og bruker kompetansen sin gjennom deltagelse, observasjon og tilrettelegging i tråd med teorien i "Blikk for lek" og "Lekelyst - med rom for innelek".

Lek er en naturlig arena for trening av demokratiske spilleregler, hvor det å tolke budskap er nødvendig når vi forhandler om hverandres perspektiver.

"Blikk for lek" Terje Melaas

Livsglede, mestring og følelse av egenverdi er utvilsomt blant stikkordene som fremhever hva som er aller viktigst for barn i barnehagen.

"Ja, vi elsker livsgleden i leken" Terje Melaas Barnehagefolk nr 1, 2017

Tumle, åpne/lukke, sanse, trille, helle, tømme, stable/rase, musisere, frakte/flytte, late som, rollelek, bygg, konstruksjon.

Lekelyst av Trude Brendeland

Det viktigste er å få leke

Vi er nede ved sykkelbanen og barna leker rundt omkring. Noen til beins, mens andre sykler rundt på både to og fire hjul. De beveger i området rundt sykkelbanen og også innover i skogen, og det er tydelig at det er forskjellige roller i sving. «Ta tyvene» ropes det fra politiet som suser rundt på en politisykkel. Tyvene blir etter hvert fanget og blir satt om bord på sykkelen og ført inn i lekehuset som fungerer som fengsel. Ikke lenge etter klarer tyvene å rømme og det hele gjentas gang etter gang. Det kommer flere barn til, og politiet har nå også vakthunder som passer på. Det hjelper likevel ikke ettersom hundene blir lurt med godsaker og annet og tyvene finner alltid en måte å stikke av på, noe som driver leken videre. «Vi legger til rette for at leken blir barnas viktigste del av dagen i barnehagen, inne og ute» (Årsplan 21-22)

Tilgjengelig, støttende og deltagende i barnas lek

Kan jeg leke med Paw Patrol-lekene, spør en gutt. Jeg svarer ja og går inn for å hente Paw Patrol esken. Gutten går for å spørre to andre barn om de vil være med. Når jeg kommer ut igjen kommer gutten opp, men de to andre barna ville ikke være med. Jeg foreslår at han kan spørre en jente som leker inne i piletrehytten. Han går bort og spør. Hun vil gjerne være med. De får esken og griper med en gang tak i de ulike lekene. De blir uenige om hvem som skal ha hva. Samtidig kommer to andre barn til, som også vil være med og tilslutt en femtemann. Nå er det store uenigheter. «Det var jeg som skulle være Rocky» «Men jeg vil være Rocky». «Jeg trenger den, for jeg er Rubble» «Nei, den vil jeg ha». Barna står helt fast og kommer ikke i gang med leken. «Dette ble vanskelig», sier jeg. Selv med ulike forslag fra meg og andre barn som prøver å hjelpe, står de likevel helt fast. Tilslutt sier jeg at vi må samle inn alle lekene, slik at vi kan prøve på nytt. Jeg plasserer lekene ut på bakken og sier at alle skal peke på den leken de har aller mest lyst på. Vi gjør det etter tur og det viser seg at alle peker på forskjellige leker. Alle kan derfor nå ta den de har mest lyst på. Slik gjør vi det i flere runder helt til det ikke er flere leker igjen. Barna virker nå svært fornøyd og leken kan starte. «Nå er det frukt tid», kommer en voksen og sier. Jeg tenker at det passer ikke nå, men spør likevel barna om jeg skal passe på lekene, mens de spiser frukt og at vi kan fortsette leken etter frukt. «Nei!» «Vi er ikke sulten». Det forstår jeg veldig godt. De var jo akkurat klar til å starte selve leken. Jeg sier at de kan spise senere når de er sulten og passer på å samle litt frukt på et fat og setter det til side. Jeg går så for å spise med resten av barnegruppen. Jeg blir glad når jeg observerer leken de nå endelig har i gang. Det er engasjement, samhandling og glede. De er langt inni rollene og de får leke helt uforstyrret fra oss andre som nå sitter og spiser.

I Storetveit skal det viktigste i barnehagehverdagen være å legge til rette for at alle barn kan inngå i lek sammen med andre barn. Personalet sin hovedoppgave er å være tilgjengelig, støttende og deltagende i barnas lek, slik at vi sikrer at alle barn opplever seg selv og andre inkludert og betydningsfulle for fellesskapet. Personalet skal legge til rette for at barna kan inngå i dyp lek og bli bergtatt av lange lekeprosjektet (Lekekurven) (Årsplan 2021-2022)

Se alle

Klokken er halv ti og Endene skal være ute på formiddagen i dag. Det er allerede mye aktivitet på oppsiden av barnehagen. En av de voksne har nemlig fylt store kar med vann og det er populært blant barna. Jeg observerer et barn som ikke er særlig aktiv. Han står litt bak og ser på. «Vil du også leke med vannet, spør jeg. Han rister på hodet. «Vil du være med meg ned i sandkassen da, spør jeg. Han ser litt ned i bakken og svarer ikke. Jeg husker sist vi var i sandkassen. Da laget vi store sandslott. Jeg spør derfor om vi skal lage store sandslott, slik vi laget sist. «Ja, ninjago slott, sier han da. «Ja, det gjør vi», sier jeg og smiler. Nå virker han veldig klar. Han tar meg i hånden og forteller om ninjagoer på veien ned. Vi samler noen bøtter og spader. Etter hvert kommer også flere barn til og det blir laget flere slott, elv som renner rundt alle slottene og demninger. Det er viktig at vi voksne er tilgjengelig fysisk og psykisk for barn i lek, både inne og ute. Barna skal få støtte til å inngå i lekefellesskap og få mulighet til å etablere lekerutiner og videreutvikle disse sammen med andre (Årsplan, 2021-2022).

Støtte i samspillet

Vi er ferdig med lunsjen og er klar for å leke. Togbanen er endelig kommet inn til oss og barna gleder seg gjennom hele lunsjen til å kunne bygge togbane. Det er meg og 4 av de største barna på gruppen som er samlet inne på konstruksjon rommet. Vi setter oss ned og starter prosjektet. Vi lager svinger, vi legger broer i veien og vi setter opp hus langs banen. Før vi vet ordet av det er hele gulvet en eneste stor lang togbane, hvor det er plass i midten til å sitte i å være konduktør. Barna prater sammen, tuter med togene, lager lange rekker og utforsker banen. Jeg kan se på de at dette var en perfekt aktivitet. Etter en stund med lek der, forflytter barna seg inn på puterommet og vi rigger til en rutsjebane av de store blå mattene. Barna bruker ulike metoder på å skli og de ser på hverandre og spiller hverandres bevegelser. Barna storkoser seg og jeg sitter på siden og heier på de. Barna smiler og skriker av glede, DET ER GØY Å HOPPE OG SKLI!!!! Noen stuper kråke ned bakken, noen rutsjer på magen mens andre hopper slik at matten plutselig dunker i gulvet til høy latter. Her holder vi på lenge. Til slutt blir de sulten igjen og det er tid for frukt ☺

Rammeplanen sier at vi som personalet skal: støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner

Rammeplanen sier også at vi skal: organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.

2.3 Læring

Mål: Støtte barnet sin nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnet sine interesser, kunnskaper og ferdigheter.
Bidra til lærende prosesser slik at barna utvikler ny kunnskap i samhandling med andre.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Det er et godt følelsesmessig klima i barnehagen og i barnegruppen preget av lydhørhet, nærhet og rom for utprøving.
- Det jobbes prosjektorientert med utgangspunkt i barnas interesser i alle barnegruppene og på alle team.
- Personalet ser og støtter barna i den betydningen de har for hverandres læring.
- Pedagogisk dokumentasjon benyttes for å skape utvikling, bevegelse og progresjon.

- Medvirkning og utforskning er det viktigste i læringsarbeidet
- Vi bruker naturen som læringsarena, <https://mhfa.no/?filters=Barnehage>

I prosjektarbeid har barns nysgjerrighet og medvirkning en sentral plass, og barns lyst til å undersøke og utforske skal ha betydning for pedagogisk valg.

"Pedagogisk dokumentasjon" Mona Nicolaysen

Å forholde seg til andre er kanskje det mest vesentlige et barn lærer i barndommen.

Utforskning

Vi er inne på ettermiddagen og noen av barna sier de vil male. Vi finner frem malingsfrakkene og setter oss ned rundt bordet på våtrommet. Barna roper ut alle fargene de trenger og sier de skal lage regnbuer og forskjellig. Malingslageret vårt på dette rommet begynner samtidig å tynnes ut og det er begrenset hvor mange farger vi finner. Det gjør tilsynelatende ingenting for barna begynner umiddelbart med å blande fargene vi har. De prøver seg med forskjellige varianter og snakker sammen om hva som skjer når de og de fargene settes sammen. Slik blir de sittende lenge rundt bordet og utforske og diskuterer seg imellom alle de fargenyansene de klarer å få frem.

Meitemarken Hubert

Vi hadde gjort klart for planting i pallekasse. Vi startet med å fortelle hva vi skulle gjøre og deretter sang vi bl.a, blomster små og meitemarken Hubert sangen. Etter hvert kom der flere barn og en voksen til. Vi begynte å spade jord oppi kassen, mens hun satt ord på hva hun gjorde. En etter en av barna gjorde det samme. For noen av barna var det spennende å være helt nede ved gjerde. De ville observere før de tok på jorden. Den andre voksne sa; meitemark. Hun gravde i jorden og plutselig fant hun en. Hun la den på spaden så alle kunne se den. Etterpå la hun den forsiktig ned på jorden, mens hun sang om meitemarken. Barna så, og prøvde å ta den.

Vi jobber prosjekt orientert med utgangspunkt i barnas interesser. (Årsplan 2021-2022). I prosjekt arbeid har barns nysgjerrighet og medvirkning en sentral plass, og barns lyst til å undersøke og utforske skal ha betydning for pedagogisk valg. (Mona Nicolaysen) Barna viser stor interesse for kryp dyr og alt som vokser opp fra bakken. Med utgangs punkt i det så leter vi etter små kryp, steiner, pinner, blomster og jorden er gøy å ta på og sette pinner nedi. Årsplan (2021-2022) snakker om lærende prosesser slik at barna utvikler ny kunnskap i samhandling med andre.

Utfordring og mestring

Vi er nede i den nye sykkelparken og barna undersøker banen som går rundt og rundt. Umiddelbart ser barna litt skeptiske ut og ser ut til å vegre seg litt for å sette utfor. Etter hvert prøver de seg og kommer seg oppå neste bakketopp. Der stanser mange opp igjen og setter beina i bakken. Etter litt betenknings tid gjentas dette igjen og de kommer opp på neste kurve. Dette pågår noen minutter der det er mye start og stopp. Det er naturligvis også litt trafikk og det oppstår noen fall. Men barna er raskt på beina igjen og forsøker igjen. Etter hvert våger noen seg på å kjøre rett gjennom uten å stoppe og finner ut at det går helt strålende. Nå er det ingen vei tilbake og barna kjører runde på runde rundt omkring.

Å uttrykke seg estetisk

Meg og en gjeng med barn har akkurat kommet inn på musikkrommet etter en stund ute. Vi finner frem trommer og noen tre «klubber». Barna får øye på de og begynner å bruke de til å slå på trommen. Etter en liten stund har vi laget ett lite band, hvor vi trommer på trommene og synger sanger. Her kommer det frem latter, ansiktsuttrykkene lyser opp og barna har STOOOOORE smil om munnen. Etter at barna selv avvikler trommingen, finner vi frem videoer av tog og lastebiler og barna undrer over hvordan disse svære kjøretøyene fungerer. Vi ser og peker på skjermen og snakker om hva som skjer. I løpet av denne stunden får barna godt kjennskap til musikk, lyder og får sanset gjennom å kjenne på ulike gjenstander som de bruker. Rammeplanen tar for seg at barna bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. Gjennom bruk av musikk, ulike instrumenter/materiale til musikkbruk og gjennom undring av bilder/lyder/sanger som man finner på Smartboard, hjelper vi i personalet barna til å kunne uttrykke seg på en estetisk måte, og oppnå progresjon i forståelsen rundt disse elementene.

2.4 Barns medvirkning

Mål: Å anerkjenne barnet som subjekt og legge til rette for at alle barn får erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Personalet jobber for barns medvirkning gjennom å følge Berit Bae sin beskrivelse i "Barns rett til medvirkning - fallgruver og muligheter" 2009:
 - Følge opp barns initiativ
 - Møte barna med følelsesmessig nærvær og uttrykksfullhet
 - Støtte barns lekenhet
 - Være i stand til å endre perspektiv og til å se ting fra barnas synsvinkelDette gjennom en relasjon preget av lyttende samspillsmåter som inkluderer fokusert oppmerksomhet, forsøk på å forstå og velvillig fortolkning. Prosessene kjennetegnes av bevegelse og skifte av posisjon som betyr at hverken pedagogen eller barnet låses i visse mønstre.
- Personalets arbeid bidrar til at hvert enkelt barn får erfare at det blir tatt på alvor og har virkning inn i fellesskapet. Dette gjennom at de får støtte i å uttrykke seg, bli synlige og ha en virkning i det sosiale fellesskapet. Barna skal få rom - både fysisk og psykisk - for å uttrykke seg og handle sammen med andre (Bae 2006)
- Personalet skal være god på å tolke hele barnets kommunikasjon - verbal, kroppslig, lyder, mimikk, gester og følelsesmessige uttrykk, slik at barn i alle aldre og med ulike forutsetninger, sikres medvirkning.
- Personalet baserer sin planlegging, sine valg og sitt engasjement på enkeltbarnets og barnegruppens forutsetninger, initiativ og interesse.
- Personalet observerer, er tett på og følger opp alle barns ulike uttrykk og behov.

Gjennom å jobbe for et miljø der alle, både barn og personale har like stor verdi, legger vi et godt grunnlag for å jobbe for barns medvirkning. I et demokratisk samfunn har alle like stor rett til å si det de mener, rett til å være uenig med andre og lære at andre kan være uenig med dem. Men vi har ikke rett til alltid å ha rett og heller ikke alltid få det på vår måte. Det handler om å lære seg å fungere sammen med mange andre mennesker og det handler om å lære at man har mulighet til å påvirke sitt eget og andres liv gjennom aktiv deltagelse (Kari Pape 2006).

«En demokratisk væremåte handler om å skape mening i felleskap med andre» (Berit Bae)

Alle barn skal kunne oppleve demokratisk deltagelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsferdigheter og språklige ferdigheter. (Rammeplanen 2017)

Vi må ta ansvar for barnehagemiljøer der barna kan tenke selv, tenke sammen, gjøre selv, gjøre sammen – kan klare selv, klare sammen. Der barn kan gripe for å begripe – erfare at de kan bære sin egen bagasje. (Barn er budbringere av Line Melvold m.fl)

En tur med bybanen

Vi sitter på Bybanen, og dette har vi gledet oss til! I dag skal vi helt til flyplassen! Alle har funnet seg et sete og vi følger med på alt vi ser; biler, lastebiler, jobbbiler, kostebiler, store bygninger, flere bybaner, mange mennesker og broer som vi kjører over. Vi hører musikk på høyttaleren og i taket på Bybanen henger det bilder av agurker! Det var litt rart. Det er en spenning i luften og barna smiler og ler med hverandre. Vel fremme tar vi heisen opp fra bybanestoppet, går gjennom parkeringshuset hvor vi roper høyt og hører ekkoet vårt ljome, og så ser vi dem! Store fly parkert ved gaten sin. Noen har parkert og andre gjør seg klar til å reise. Et fly setter i gang først den ene propellen, så den andre, og lyden er så høy at det nesten er litt skummelt. Vi holder oss for ørene, så kjører det av gårde, men storkoser oss når kapteinen vinker ut vinduet! Vi ser ambulansflyet også, og ambulanser som parkere ved siden av. Vi ser flere fly ta av, de skal til Molde, Volda, Oslo og noen skal til utlandet. Barna jubler og følger med. Men det er også veldig spennende med skråningen vi står ved, der er det blomster, røtter, steiner og mye annet interessant vi kan utforske. Så kommer det også helikoptre! Det er ingenting vi ikke får sett denne flyplassdagen! Mens flyene suser opp og ned bak oss spiser vi lunsj og solen titter så vidt frem bak skyene. Så begynner vi å bli klare for å kjøre mer Bybane, og etter en liten tur innom selve flyplassen kjører vi heisen ned igjen og setter oss på Bybanen, kjempefornøyd med alt vi har fått se og oppleve i dag!»

Å få innflytelse

«Au, jeg har så vondt i armen». «Kom, legg deg ned her og fortell». To doktorer tok imot en skadet pasient. Pasienten hadde knekt begge armene. På venterommet satt det to pasienter med hver sin bok og ventet tålmodig. «Ja, det var det jeg trodde, du har nok en fugl i magen».

I Rammeplanen står det at «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.» Ved å tilrettelegge for mindre lekegrupper og ha en plan for hva leken skal innebære fremmer vi rollespill og god lek. I dette tilfelle hadde den voksne en annen plan, men et av barna ønsket veldig å leke doktorlek. Da var den voksne lydhør og skapte et legekantor sammen med barna. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen (Rammeplan, 2017).

I skogen

Vi befinner oss i skogen. Vi har gått flere ganger til denne skogen og barna liker seg godt her. Vi har tatt bøtter og spader med for å grave i jorden. Kanskje finner vi meitemark og andre små kryp? Den voksne begynner å grave etter meitemark, et av barna har også funnet seg en spade og begynner å grave. Etter hvert kommer der til flere barn og en voksen til. Vi sitter slik at alle ser hverandre. En av de voksne begynner å synge om meitemarken Hubert, barna ser ivrig på den voksne og titter ned mot jorden. Plutselig har den andre voksne funnet en liten meitemark, barna smiler og alle ville holde den.

Etter hvert viser noen barn med kroppsspråket at de vil synge flere sanger. De voksne synger flere sanger og enda flere barn kommer til. Barna smiler, løfter hender og er i opplevelsen. Vi holder på lenge før barna beveger seg videre.

Her og nå situasjonen var preget av en samspillende atmosfære, viktige elementer i en samspillende atmosfære er lydhørhet overfor det enkelte barnet, tilstedeværelse i barnas livsverden. De voksne uttrykker en undrende nysgjerrig holdning til det barna gjør, og er interessert i å forstå barnas opplevelse av situasjonen. (Årsplan 2021-2022, Små barns læring» Eva Johansson2013)

Men jeg er glad

Sola skinner ute, men det er en kjent stemning av høst i luften, det blåser og søledammer er overalt. Barna på gruppe 4 står klare foran porten, i dag skal vi på tur. De lager lyder og rister porten. Den voksne åpner porten og de løper i full fart av gårde. Det er ganske tydelig at 2 gutter begynner å gå sin egen vei, de løper enda fortere fra de andre i en helt annet retning. En voksen går etter de, men med litt avstand. En jente følger etter. Guttene bestemmer seg for å komme tilbake til den voksne og nå går vi alle sammen. På veien ser vi en kjempedyp søledam. Vi stopper foran, barna blir nysgjerrige og vi kaster steiner opp i. Barna liker lyden av vannet som spruter overalt og treffer de i ansiktet. De bestemmer seg for å sjekke hvor dyp dammen er, de begynner ganske rolig, de smiler og plasker mer og mer. Nå hopper de og kaster seg i vannet med hele kroppen. Den voksne står bare ved siden av og smiler, de trives sammen. Voksen sier til de «dere blir jo snart kliss våt». En gutt svarer med et stort smil; «MEN JEG ER GLAD...» og han forsetter å le med vennene sine. Etter hvert begynner barna å kjenne at det er på tid å dra tilbake for å bytte klær. Vi merker tydelig at barna kjenner best kroppen sin og det de trenger. I årsplanen i Storetveit barnehage står det at «Barns medvirkning betyr å anerkjenne barnet som subjekt og legge til rette for at alle barn får erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen».

Felleskap

Det regner mye ute, en voksne og 5 barn sitter inni lavvo og forbereder seg til å lage mat. De har med seg et stormkjøkken. Barna sitter rundt og kikker nysgjerrige i kurven, samtidig hjelper de å pakke ut tingene. Den voksne setter stekepannen på stormkjøkkenet og forklarer at vi skal steke grønnsaker til lunsj. To andre barn bak i lavvoen har lyst til å hjelpe og prøver å ta gress inni maten. Den voksne forklarer at vi kan ikke steke gress, men den voksne merker at de har veldig lyst å lage sin egen mat og peker på en ledig gryte de kan bruke. Barna smiler og tar gress opp. De løper inn og ut av lavvoen for å finne det beste gresset til steking, samtidig som de gjentar de bevegelsene den voksne gjør rundt i stekepannen.

I Storetveit barnehage Årsplan 2021-2022 står det at «Vi skal skape et best mulig lærings- og utviklingsmiljø for det enkelte barn og barnegruppen, med vekt på gode relasjoner.» og «Barn skal møte et personale som ser dem, og som tar ansvar for at barnet får utviklingsmuligheter og styrker sin selvfølelse i møte.». Når maten er klar alle ser på begge stekepanner og anerkjenner det vi har forbered til lunsj.

2.5 Vennskap og felleskap

Vennskap handler om kvalitet i livet til et barn, og det har en viktig rolle i å fremme kommunikasjon, følelsen av tilknytning og identitet. Barnehagen skal være et sted der barna opplever trygghet og utforskning i fellesskap og vennskap med andre. Å få delta i lek sammen med andre er det barna selv sier er viktig for å trives. Derfor har vi valgt følgende mål:

Mål: Hvert enkelt barn skal kunne erfare at det selv og andre er betydningsfull for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og personale.
Vi skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosiale felleskap.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- Arbeid med vennskap blant barna skal gå som en rød tråd gjennom alt det vi gjør i barnehagen.
- Vi er tett på som personale.
- Vi ser og støtter barna i deres relasjoner gjennom hele dagen. Vi skal ha fokus på relasjonene mellom barna og relasjonene mellom barn og personale, og vi skal rette oppmerksomheten på begge bidrag inn i relasjonen.
- Det systematiske arbeidet med vennskap skal foregå gjennom leken, gjennom hverdagsaktiviteter og gjennom aktiv bruk av uteområdet.
- Personalet evner å kjenne igjen vennskap mellom barna og jobber for å være med å bidra til at vennskap mellom barna oppstår.
- Personalet tilrettelegger rommet, ser helheten i barnas relasjoner, er en god observatør, en god deltager, viser forståelse og respekt, sørger for nok tid og unngår avbrytelser (Jf. Anne Greve).
- Personalet støtter barna i å sette grenser for seg selv, respektere andre sine grenser og i fellesskap finne løsninger når vi er uenige. Som barnehage har vi en viktig jobb med å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestengelse, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre (Rammeplanen 2017).
- Det samarbeides godt, til barnets beste, med foreldre og innad i personalet.

Som hjelp i det systematiske arbeidet med vennskap brukes verktøyet «En lang, lang rekke med venner», og vi vurderer kontinuerlig miljøet med hjelp av Utdanningsdirektoratet sin veileder: «Barns trivsel – voksnes ansvar»

<http://www.udir.no/Barnehage/Pedagogikk/Veiledere/Barns-trivsel---voksnes-ansvar/>

Møteplasser

Det er ettermiddag og vi har akkurat kommet ut. Regnet har høljert ned hele dagen, men det gjør absolutt ingenting! Med regnet kommer gigantiske vanndammer og med gigantiske vanndammer kommer latter og glede! Ingenting er bedre enn å hoppe i vanndammen så det spruter i alle retninger. En annen ting som er gøy med vanndammer, det er å lage kakao, tomatsupper, kaker og kaffe med vann, såpebobler, grus, jord og løvetann. Det blir det en super restaurant av, og barna samarbeider, deler ut, tar betaling og lager mat. Det jobbes konsentrert. For hver nye rett som er klar skal alle få smake, og det ropes høyt ut hva som er laget! Trillebårer fylles, bøtter, stekepanner, kopper og kar. Vann er et fantastisk lekemateriale! Barnehagen skal bidra til at barn får ta i bruk sin fantasi, kreativitet og skaperglede, og det skal skapes gode møteplasser som gir barna muligheter for undring og utforskning, sammen med andre. Årsplan 21/22.

Å være betydningsfull for fellesskapet

«Når kommer mamma og pappa?» «Vi skal ha med sjokoladecake». «Er det lenge til de kommer nå?» Denne uken har sommerfesten vært i fokus. Onsdag ble den store ventedagen. Barna var veldig spente og gledet seg masse til alle mammaer, pappaer, søsken og besteforeldre skulle komme. Vi har brukt dagene i forveien til forberedelser. Vi har øvet på sanger og dans, opprop, laget plakater, skrelt og kuttet grønnsaker til fiskesuppe, pyntet og alt annet som hører med til den store dagen. Det var veldig kjekt at så mange hadde anledning til å komme og vi vil si at festen ble en suksess 😊

Positivt samspill

Vi sitter på bybanen og følger nøye med på alt som suser forbi oss! Det er nesten en elektrisk spenning i luften, for ikke bare kjører vi bybanen som er kjempespennende i seg selv, men vi skal i tillegg på Akvariet! Vi snakker litt om hva vi skal se når vi kommer frem. Noen tenker at vi skal se gule fisker, andre gleder seg til haiene og pingvinene. Kanskje vi til og med ser en dinosaur? Fremme i byen går vi langs gatene utover, vi ser biler som likner på mamma og pappa sine, hunder, høye bygninger, duer og kjenner sola i ansiktet. Så ser vi endelig Akvariet! Vi kommer inn, og det første som møter oss er pingviner. De svømmer, vasker seg, roper og bæsjer. Så oppdager vi sjøløvene som leker med oss gjennom vinduet, suser att og fram i et virvar av bobler. Etter hvert trekker vi inn, og her hilser vi på krabbene, «smokkfisker» og vi får reise med Statsraaden på havet. Vi finner slanger i alle former og farger, krokodiller, gule fisker, og haier, og ikke minst finner vi gigantiske hårete edderkopper. Vi ser på det som dukker opp, men mest av alt er det nok kanskje de lange gangene som vekker mest glede, som roper på at vi skal løpe att og fram sammen, og det er noe av det morsomste som finnes! Vi nyter en god lunsj i solen før vi får med oss matingen og treningen av sjøløvene. Så begynner dagens spenning å kjennes på kroppen, og på vei tilbake til bybane og barnehage slapper noen av i vogner og noen på setene. Vi er så glad for å ha fått en fantastisk fin tur på Akvariet med denne gjengen! «Hvert enkelt barn skal kunne erfare at det selv og andre er betydningsfull for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og personale». Årsplan s.23

Leke med andre

Det er ettermiddag og alle barna er ute. Jeg står ved dissene og gir fart. Samtidig har jeg to gutter i øyekroken, som jeg ser leker sammen. Dette er to gutter som ofte liker å leke litt for seg selv/vandre mye rundt på uteplassen, uten en spesifikk lek de gjør på. I dag sitter disse to sammen på humpedissen, og smiler, ler og prater sammen mye under aktiviteten. Som regel er det korte intervaller våre barn har på denne type diss, men disse to guttene hadde en langvarig lek der i dag. Kjemi gnistret gjennom hele leken og man måtte bare smile når man så hvor gøy de hadde det. Det var stor fart og det var liten fart, det var høy latter og det var utveksling av ord, det var smil, glede og mye mestring. Gode erfaringer i lek sammen med andre, er en god ingrediens for starten av et vennskap. Etter en god økt var de ferdig på humpedissen.

Leken stoppet ikke der. De fortsatte leken ved sandkassen, men ikke med sanden. Guttene fant ut at de skulle løpe etter hverandre oppe på kanten av sandkassen. Her løp de utallige runder, mens de lo, smilte og kommuniserte ved lyder. Den ene gutten roper «wææææææ», mens han andre gutten smiler og roper «Å nei». Språkstimuleringen flyter sin gode gang gjennom hele leken, samtidig som de øver opp balansen ved å løpe på ett lite område rundt sandkassen. Etter en liten stund så jeg at moren til den ene gutten sto litt på avstand og observerte de, med stort smil om munnen. En super ettermiddag for disse to guttene gikk mot slutten, og det er så kjekt å observere to barn som har det så gøy i hverandres nærvær.

Rammeplanen (2017) sier at barnehagen skal: støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner (s. 23)

2.6 Mangfold

Mål: Barnehagen skal gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskapet, samtidig skal barna få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
Forskjellighet skal løftes frem som en styrke og ressurs for fellesskapet, samtidig skal alle barna ha like muligheter i barnehagen.

Kjennetegn på måloppnåelse:

- At noe er forskjellig fra en selv, brukes som utgangspunkt for undring om likheter og ulikheter.
- Vi møter hverandre med tillit og at alle gis rom for å bidra til fellesskapet.
- Barna får oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.
- Vi har fokus på hva vi kan lære av hverandre og hva som binder oss sammen.
- Sammen med barna jobber vi med barnekonvensjonen og barns rettigheter blant annet gjennom bruk av Rettighetsslottet til Redd Barna.
- Vi ser arbeid med inkludering og mangfold i sammenheng med å utjevne sosiale forskjeller, likestilling og like muligheter for alle.
- Personalet jobber med forståelsen av verdiene i formålsparagrafen for å sikre at praksisen vår er i tråd med disse.
- Det hersker åpenhet om de faglige og pedagogiske valgene som gjøres og vi stiller kontinuerlig spørsmål om hvilke verdier og normer vi som voksne støtter under leken og alle de uformelle og formelle situasjonene i løpet av en dag.
- Vi er bevisst vårt yrkesetiske ansvar for å opptre omsorgsfullt overfor alle barn og vise respekt for barnas familie.
- Vi er bevisst på at etikk uttrykkes i alle sammenhenger, og ikke bare når vi har til hensikt å lære barna gode etiske strategier (Eva Johansson).
- Personalet ser arbeid med mangfold i sammenheng med bærekraftig utvikling.
- Vi markerer samenes nasjonaldag med fellessamling og gir barna erfaring med samenes levesett gjennom å legge til rette for ulike aktiviteter.
- Gjennom deltagelse i og arbeid med Foruts barneaksjon blir vi kjent med og lærer om barn i andre land. Gjennom aksjonen blir det lagt vekt på demokrati, solidaritet, toleranse og kulturforskjeller. Monki er apekatten som er «verdens beste venn» og han inviterer barna til å bli venn med seg og viser dem veien til nye venner i andre land☺
- Vi er vennskapsbarnehage med Fantoft omsorgssenter og besøker dem jevnlig gjennom året.

Eva Johansson («Små barns læring» 2013) sier at ulikhet er en forutsetning for demokratiet. I dette ligger blant annet at mennesker skal kunne uttrykke forskjellige meninger og at dette gir mulighet for forandring.

*"Barnehagen har en viktig oppgave i å formidle grunnleggende verdier som felleskap, omsorg og medansvar."
(Mobbing i barnehagen)*

Forhandle om hverandres perspektiver

Etter en god lunsj i sommervarmen var barna veldig klare for å leke. De hadde snakket hele dagen om at de ville være sammen og jublet da de var klare etter lunsj.

Gruppe 1 hadde et stort ønske om å sitte samlet utenfor for å leke og bygge med Lego i skyggen. En voksen fant fram det nødvendige for å kunne sitte utenfor å bygge.

Noen av guttene ble uenige om hvem som skulle bygge de ulike «stasjonene» som for eksempel flyplass, hus o.l. Det førte til at én av guttene trakk seg tilbake og ville bygge for seg selv. Dette la de andre guttene fort merke til og gikk til han for å få han med tilbake i leken. De sørget for at det var god plass til alle og én etter én ble de enige om hvem som skulle bygge hva. Entusiasmen var stor blant guttene når de forklarte hvordan det skulle se ut. Den ene gutten skulle bygge en brannstasjon etter dagen brannøvelse. Dette syntes guttene var en supergod idé! «Vi må jo ha en ninja på brannstasjonen, han kan jo slåss mot flammene i mørket» ropte den ene gutten.

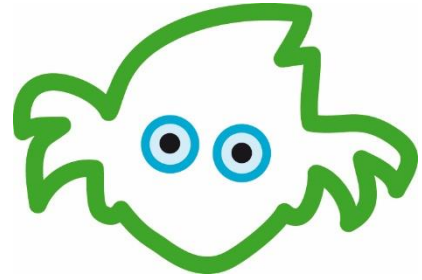
«Lek er en naturlig arena for trening av demokratiske spilleregler, hvor det å tolke budskap er nødvendig når vi forhandler om hverandres perspektiver». («Blikk for lek» Terje Melaas)

Spionlek

Det er mandag i trylleskogen. Turgruppen som består av tilfeldige barn fra storbarnsteamene har tatt på seg regntøy og trasket avgårde. Innimellom trærne er det mye lek på tvers av de vanlige vennskapsbåndene som vi ser i det daglige, og spesielt gjemsel er populært. 3 av jentene har trukket seg litt unna, de vil ikke leke gjemsel, men har ikke noe spesielt de har lyst å heller ville gjøre. Jeg foreslår at vi kan se hva de andre barna gjør, og at de kanskje får lyst til å bli med likevel. Dette går de med på, vi sitter litt sammen og prater om hva de gjør, hvordan de gjemmer seg, og hvem som leter. Da sier en av jentene, «Jeg lurar på hva de sier!». Vi blir enige om at vi kan gå litt nærmere, «men da må vi liste oss» sier en av de andre og «ja, sånn at de ikke ser oss» sier den tredje. Den første jenten sier at vi kan leke spioner, og resten av turen lister vi oss rundt, spionerer på alt og alle. Dagen etter er vi på tur til Brannstasjonen, en av jentene sier, «kan vi spionere på brannmennene også?» Klart det», svarer jeg, og vi finner raskt noen flere som vil være med. Når vi er tilbake igjen i barnehagen hører jeg at hun forteller de to andre spionene fra skogen om hva vi har spionert på, på brannstasjonen.

Ut på tur med artefakter på lur ...

Som en pedagog det er mitt ansvar for å støtte opp om hvert barns interesser og evner. Jeg tenker ofte på hvert enkelt barn og på hvordan jeg kan sette i gang lek både individuelt og i samspill med andre. Noe som er spennende, gøy, utfordrende, og kanskje litt kjent eller ukjent ut fra barnas interesser vekker ofte lyst og nysgjerrighet til å delta, ikke minst hvordan pedagog presenterer ting til barn. I tillegg, liker jeg å ha flere ideer/artefakter på lur i tilfelle lek blir fra rik til fattig lek. På mandag er hele teamet på tur og jeg hadde pakket ned i sekken flere gøy artefakter som kan brukes på en tur med masse regn, og sølepytter. Jeg hadde fokus på barns erfaringer og på hva som skaper positiv inkluderende deltakende lek i felleskap. Det er de turene som skaper mest trygghet og positiv opplevelser som barna kan huske og utvikle seg fra. Ting som fallskjerm, lommelykt, språk pose med dyr, spader for å røre såpe og skum i sølepytter, og ball! Vi ser på naturen rundt oss og tar den i bruk i leken. Turen denne mandag var magisk og barna glemte nesten hvordan kalde og våte de ble. Vi pedagoger så på hvert barns behov og hadde øye på barns ulikheter slik at alle ble ivaretatt og inkludert i lek mens vi var på tur. Hvert enkelt barn skal kunne erfare at det selv og andre er betydningsfull for felleskapet og å være i positiv samspill med barn og personale (Årsplan 21/22). Og det skal være gøy å gå på tur! ☺

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Det skal være gøy å gå i barnehagen. Når noe er gøy, lærer vi. Dette er viktig når vi jobber prosjektorientert sammen med barna (jf. den sirkulære arbeidsformen vår). Prosjekter skal utvikle seg fra barnas utforskertrang og prosessen skal ta vare på barnas kreativitet og nysgjerrighet. Da kan alt skje☺ Prosjektarbeid dreier seg om å få erfaring og utvikle kunnskap i fellesskap. En lærer om seg selv, om andre og om å samarbeide. Prosjektarbeid skal være lystbetont, ta utgangspunkt i barnas interesse og det som opptar dem. De kan være i korte eller lengre perioder, er alltid tverrfaglige og inneholder deler fra de syv fagområdene (Rammeplanen). Personalet skal utforske sammen med barna og bidra med impulser, materialer og redskaper som kan videreutvikle en situasjon barna er opptatt av. Personalet har også en viktig rolle i å se og støtte barna i den betydning de har for hverandres læring (Eva Johansson).

Det er barna som sitter med makten over hva som skal være utgangspunkt for prosjektene vi fordyper oss i. Personalet sin jobb er å oppdage dette, skape felles fokus, se, hjelpe og støtte til fremdrift i prosjektet. Pedagogisk dokumentasjon bidrar til å se, skape utvikling og progresjon og til å sette ord på den læringen som skjer.

I kapittel 1 i rammeplanen, Barnehagens verdigrunnlag, står det under Livsmestring og helse blant annet: *"Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motorisk utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner."*

Vi har over flere år hatt gode naturopplevelser, fysisk aktivitet / bevegelse og kosthold som fokus i barnehagen. Vi er aktive i nærområdet, på turområder, er Grønt Flagg barnehage, "5 om dagen barnehage" og "Fiskesprellbarnehage".

Gjennom brukerundersøkelsen, i foreldresamtaler og gjennom daglig samarbeid, gir foreldre oss tilbakemeldinger på at de ser på personalets engasjement som en styrke med barnehagen og at de er fornøyde med at det gjennomføres ulike aktiviteter og ekskursjoner tilpasset barna, gjennom hele året. At vi er aktive i barnehagen sitt nærmiljø, bruker naturen, biblioteket, ulike kulturinstitusjoner og idrettsarenaer, blir dratt frem som en styrke.

Vi har barn som viser interesse for og glede over å kunne være på tur, være fysisk aktiv og kunne få delta i tilrettelegging av måltider inne og ute. Fysak er et populært utfartssted, sykkelglede er felles for nesten alle barna og det mest etterspurte rommet i barnehagen er "puterommet".

Koronaen har satt noen begrensninger på arbeidet de to siste årene, og vi gleder oss nå til å videreutvikle det pedagogiske arbeidet for barna på følgende satsningsområder:

Måltidsglede og et sunt kosthold.

Nasjonal handlingsplan for bedre kosthold 2017-2021 sier at *"Mat og måltider er viktig hele*

livet: for tilførsel av energi og næringsstoffer, men også for å lære og mestre sosiale samspill og oppleve tilhørighet".

Vi jobber for at måltidene i barnehagen er i tråd med de nasjonale faglige retningslinjene, at barna medvirker både i planlegging av måltider, i matlagingen og under måltidet og at vi ivaretar god håndhygiene og hygiene generelt. Måltidene skal være en pedagogisk arena og det skal legges til rette for at barna kan oppleve matglede både gjennom glede over maten og over det sosiale fellesskapet. Som Grønt Flagg barnehage er vi opptatt av å redusere matsvinn og at praksisen vår er miljøvennlig og bærekraftig. Vi sorterer søppel og vi komposterer.

Vi har egen åker og eget drivhus, og gjennom utforskning, lek og aktiviteter jobber vi for å legge til rette for planting og begynnende forståelse for matens opprinnelse.

Vi er opptatt av at barna skal oppleve glede og felleskap rundt måltidene, at samtalen er i fokus gjennom aktive voksne som tar ansvar for den gode samtalen og at vi sammen utforsker ulike smaker.

Sapere er et verktøy for pedagogisk arbeid med mat og måltider. Det er en metode som bygger opp kunnskap om de fem sansene våre: Syn, lukt, smak, følelse og hørsel. Målet med Sapere er at barna skal få muligheten til å bli kjent med sin egen smak, til å trene opp et språk for å uttrykke det de opplever, og til å våge å prøve nye matvarer og matretter. Vi har startet arbeidet med å utforske gjennom dette verktøyet og har som mål å utvide dette arbeidet kommende barnehageår.

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- *Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og variert kosthold*
- *Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltider*

Rammeplanen 2017

Fysisk aktivitet og bevegelsesglede.

Fysisk aktivitet er viktig for barns sosiale funksjon, motorisk mestring, læring, helse, trivsel og gode opplevelse (Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet). Fysisk aktivitet bidrar til økt hukommelse og intelligens, bedre stressmestring, økt kreativitet og en blir bedre rustet til å takle motgang gjennom at en blir mer løsningsorientert. («Sterk hjerne med aktiv kropp» av O.P Hjelle 2018). Dette bidrar til at barna vil være bedre rustet for videre skolegang. Fysisk aktivitet reduserer sjansen for livsvarige sykdommer som ADHD, diabetes 2, depresjon og angst og motorisk problemer. («Sterk hjerne med aktiv kropp» av O.P Hjelle 2018).

Barnas skjelett er helt avhengig av mye og allsidig bevegelseserfaringer for å styrke seg slik at det tåler den totale belastningen en kropp får i et langt liv. Ved fysisk aktivitet blir skjelettet sterkere, og kroppen opprettholder smidigheten og bevegeligheten i muskulaturen. Barn er mer fysisk aktive og mer i bevegelse enn voksne. Dette er tegn på at musklene er i vekst og det vil derfor være utfordrende for barn å sitte stille over lengre tid. Kroppen vår er bygd for bevegelse (Barneidrettstreneren 2012).

De nye (mai 2022) nasjonale anbefalingene fra Helsedirektoratet gir disse rådene:

Barn i aldrene 1 – 5 år bør være allsidig fysisk aktive med varierte bevegelser, aktiviteter og lek i minst 180 minutter fordelt utover dagen. For de yngste barna variert aktivitet av ulik selvstyrt intensitet og desto mer bevegelse barnet får, jo bedre. For 3 – 5 åringen gis det i

tillegg råd om at minst 60 minutter av aktiviteten med moderat til høy intensitet. Stillesittende aktiviteter bør begrenses og balanseres med fysisk lek og aktiviteter.

Naturen som leke- og læringsarena gir barna et rikt utvalg av muligheter til bruk av kroppen. Den er allsidig og utfordrende, pirrer nysgjerrigheten og interessen hos barna og stimulerer dem til bruk av de grunnleggende bevegelsene som å gå, krabbe, kaste, dra, sparke, løpe, skyve, bære, klatre, slenge osv. Dette bidrar positivt til den videre motoriske utviklingen til barnet. I barnehagen jobber vi for å ivareta og stimulere bevegelsesgleden for barna og gi dem mulighet for å oppleve mestring og utfordringer gjennom allsidig bruk av kroppen.

God kroppsbeherskelse bidrar til mestring som igjen kan styrke selvbilde. I naturen finner de fleste barn utfordringer på sitt nivå.

Karen Klepsvik og Ann-Kristin Nilsen, HVL

Gode naturopplevelser og fokus på lek ute, i skogen og på tur.

Forskning viser at barn med flere timers utelek i barnehagen er mer konsentrerte, mindre hyperaktive, flinkere til å dele og å være en god venn (Barnehage.no). Mye utetid i barnehagen viser seg også å ha positiv effekt etter skolestart.

Rammeplanen (2017) sier at barnehagen skal legge til rette for at barn får oppleve og få kjennskap til naturen, få undre seg over, utforske og eksperimentere med naturfenomener, utvikle respekt for naturen og få en begynnende forståelse for hvorfor vi skal ta vare på den. Naturen som leke- og læringsarena gir oss et hav av muligheter; mulighet for barn å knytte vennskap gjennom lek og utforskning, den har god plass til alle, den gir rom for barns medvirkning, den gir utgangspunkt for gode filosofiske samtaler og samspill som stimulerer språkutviklingen, den gir rom for barnas fantasi, for deres kreativitet og skaperglede med ubegrenset tilgang på udefinert naturlig lekemateriell, og ikke minst gir den allsidige utfordringer og mestringsopplevelser innenfor barnas egne forutsetninger. Dette er en arena vi vil ta i bruk så mye som mulig sammen med barna, både i og utenfor barnehagen. Vi er på tur hver uke, som regel flere ganger i uken. Turdagene våre er en viktig del av hverdagen hos oss i Storetveit barnehage, noe vi gleder oss til. Vi går på tur både i og på tvers av team, og vi er på tur hele dagen. Vi er på tur i skog og mark og i all slags vær. Barna deltar i å pakke og klargjøre sekker med mat og utstyr til turen som de bærer med seg på tur, og deltar i å rydde på plass når vi er tilbake.

De voksne sin rolle er å være tett på, aktiv sammen med barna, sikre at alle blir inkludert, være gode tilretteleggere og trygge voksne som lager gode rammer rundt og er gode ledere for barna, på samme måten som når vi er i barnehagen. Arbeidsmetoden vår med arbeid i mindre grupper er med oss også på turer i naturen.

Vi vil jobbe frem en holdning i barnehagen som sier at **«Alt vi gjør inne kan vi gjøre ute, men ikke alt vi gjør ute kan vi gjøre inne»**.

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får oppleve naturen som en arena for lek og læring.

Rammeplanen 2017

Risikolek

Noe av det vi husker mest av eller noe av det som gir oss den største mestringen er det vi nesten ikke turte å gjøre, men allikevel gjorde. Det er dette som er tiltrekkende i barns risikolek i barnehagen. Blodet bruser, hjertet banker, det kribler i hele systemet. Dette kan få

to utfall. Jo større mestringen er, jo større vil lykkfølelsen bli ved suksess. Risikofylt lek er aktiviteter hvor barn frivillig oppsøker spenning og (moderat) fare. Alle barn søker naturlig det å bli kjent med sin egen kropps muligheter og begrensninger, og dette skjer gjennom å leke, prøve og erfare. (Kroppslighet i barnehagen - Sandseter, 2010). Gjennom å få mulighet til å "prøve seg" i risikosituasjoner vil barna oppøve de motoriske ferdighetene som gjør det mulig å møte risikoen på en riktig måte (Kroppslighet i barnehagen - Sandseter, 2010). Fjerner vi barna fra risikoen tar vi fra dem muligheten for trening i å håndtere den (Den truende tryggheten: barneulykker, foreldres forebygging og risikoopplevelse - Boyesen, 1997).

Vi ønsker å legge til rette for at barna kan prøve ut grensene sine og bli kjent med seg selv og omgivelsene gjennom å utforske spennings- og risikofylt lek i barnehagen, [Barn og spenningsaktiviteter – den risikofylte leken \(mhfa.no\)](#),

«Det gøyeste jeg gjør er det jeg nesten ikke tør»

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever å vurdere og mestre risikolek gjennom kroppslige utfordringer

Rammeplanen 2017

Skyfritt er Bergen kommune sin plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen. Her blir viktigheten av utelek og det fysiske miljøet ute dratt frem. Forskning viser at barn mobber mindre ved at de er i interaksjon med det fysiske miljøet. Gjennom erfaringer i barnehagen ser vi at barn er mer i konsentrert i leken og arbeidsoppgavene når vi er ute. De er mer oppmerksomme, har et felles fokus og er samarbeidsvillige. Dette bidrar til at de inkluderer hverandre i større grad.

Vi bruker ressurser fra helsemyndighetene, det nasjonale senter for mat, helse og fysisk aktivitet og jobber systematisk med å utvikle disse satsningene i barnehagen, slik at alle barna i vår barnehage sikres gode vilkår for utvikling av matglede, bevegelsesglede og glede over å være ute.

For oss henger dette arbeidet sammen med den kommunale målsettingen om "Livsmestring for det 21. århundre - medvirkende barn i lek og læring", og med arbeid for en bærekraftig utvikling. Arbeidet med disse områdene blir viktig for oss fremover og utviklingen av dem, til det beste for barna, skal vise seg i hele barnehagen. Vi har et tett samarbeid med Fantoft omsorgssenter og er deres vennskapsbarnehage. Gjennom året er grupper fra barnehagen jevnlig på besøk hos de eldre som bor der. Dette ser vi er verdifullt for alle parter og vi vil fortsette dette samarbeidet også kommende barnehageår. Dette er å spre livsglede i praksis!

Oppdagelse i Nøtteskogen

Vi er på tur i Nøtteskogen der barna er opptatt med forskjellige aktiviteter og er spredt litt rundt omkring. Et av barna ser plutselig et ekorn og roper det ut til de som står rundt han. Det samler seg flere barn rundt og de blir stående å peke mot treet der ekornet var. Plutselig ser de bevegelse og ekornet løper av gårde igjen. Barna blir løpende etter på lang rekke og følger ekornet som beveger seg fra tre til tre gjennom skogen. «Vi må være stille» sier et av barna og de roer ned tempoet. De lister seg etter ekornet, men det forsvinner etter hvert igjen til stor skuffelse blant barna. Gjennom dagen ser vi mange ekorn og det hele gjentas gang på gang.

Hoggormen

«Kom! Se her borte. Jeg tror noen har kidnappet hoggormen» roper et barn. Resten av barna strømmer til området. En etter en stikker de hodet ned i hoggormhullet for å se etter hoggormen. Barna var enige om at et annet dyr i skogen må ha kidnappet hoggormen. Alle barna står rundt hoggorm hullet og diskuterer hvordan de skal finne hoggormen. Barna begynner å dele ut arbeidsoppgaver og ansvars områder for hvor de skal lete. Barna sprer seg og setter i gang å lete. Etter et par minutter roper et av barna at de har funnet spor. Resten av barna følger etter og konstaterer at de må følge sporene. Et av barna roper til den voksne og spør om de vil være med å lete etter hoggormen. Den voksne svarer bekreftende og barna leder vei. Barnehagen bidra til at barna opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt. (Rammeplanen, 2017)

Fellesskap i lavvoen

Vi er på tur i nøtteskogen og barna beveger seg rundt overalt. Noen samler nøtter, andre sitter i «sjørøverskipet» som er et tre som har falt over mens vi etter hvert gjør oss klar til å spise lunsj. Vi velger å sette oss inn i gapahuken ettersom det har kommet noen kraftige byger innimellom. Om litt er vi klare og alle har kommet på plass og vasket hender. Flere av barna sier de er sultne og får utdelt tomatsuppen med makaroni som de har vært på å lage. Plutselig hører vi kraftige «drypp» på taket og det begynner å hagle. Vi blir sittende å spise mens vi hører på alle lydene som er rundt oss. Inne i gapahuken er stemningen stor og vi synger sanger og koser oss. Barna spiser skål etter skål med tomatsuppe og når vi ferdige har uværet for lengst gitt seg og barna fortsetter leken i skogen.

Sanselige opplevelser

Det viktigste i barnehagen er å få leke for at barna skal utvikle en god selvfølelse og følelse av kompetanse og tilhørighet. Noe spennende som skaper positiv og inkluderende lek er viktig for barnas opplevelser. Men, ikke minst, er det ofte små ting som personalet kan gjøre for at barna blir enda mer bevisst på det de sanser i leken og egentlig i alle situasjoner. Opplevelser som får oss til å føle oss mer levende. Lek skal inkludere opplevelser for øyne, ører, hud, lukt og smak. Som pedagog, skal jeg være bevisst på sansene jeg bruker i lek med barna. Når jeg sette i gang en hinderløpet for barna, er jeg bevisst på hvilke typer underlag jeg legger ned på gulvet. Alle matter og puter er av forskjellige materiale ... noen er tykkere, tynnere, litt varmere, mykere, og av alle farger. For at barna skal kjenner underlaget enda bedre ...er jeg ikke redd for å ta av sokkene deres, slik at de har bedre mulighet til å sanse sine opplevelser av det underlaget de kjenner imens de går, hinker, hopper og løper. Det blir en helt annet opplevelser for barna når sokkene er tatt av. Barna stopper først opp og går litt saktere. Jeg sette ord på det de kan sanser imens de hopper på alle de forskjellige underlag av matter og puter jeg har satt frem. Jeg gleder meg til å prøve det samme når vi er ute i alt slags terreng av forskjellige underlag som gress, asfalt, sand, jord og grus. Jeg vil at barna stoppe opp og lytte, føle, lukte og se mer av hverdagen rundt seg i lek. Å være tilstede betyr at vi må være bevisst på sansene vi opplever rundt oss i verden. Og det er voksens rolle å sette ord på det barna kan opplever for øyne, øre, hud, lukt og smak. Vi må tørre å stoppe opp og opplever ting saktere rundt oss i hverdagen.

Spontan sapere i kjøkkenhagen

Jeg var på den vanlige runden rundt barnehagen for å se etter barna som liker å utforske alle kriker og kroker uteområdet har å by på, da jeg fant tre barn som lekte i kjøkkenhagen. En av dem snublet og ble lei seg. Han ville ha matboksen å trøste seg med, selv om han akkurat hadde spist. Jeg spurte om barnet heller hadde lyst til å smake på noen av plantene som var i kjøkkenhagen. Han så forundret på meg med vantro i øynene når jeg rev av noen blader og puttet dem i munnen. De andre guttene ble nysgjerrige og kom bort. Vi knakk av en stilk med løpestikke og luktet på den. Jeg sa at de kunne tygge på den eller spise den om de hadde lyst. Det var tydelig at barna syntes dette var spennende. De begynte å bevege seg rundt i kjøkkenhagen og luktet og forsket på de ulike plantene de fant. Det var utrolig fascinerende å se hvor gode de var til å identifisere hvilke blader og vekster som kunne spises og hvilke som ikke kunne spises. Alltid noe nytt og spennende å lære. Vi lar undringen være en verdi i seg selv. Som voksen må vi dele barnas nysgjerrighet, gi dem rom til undring og vi må vise dem at det alltid er noe nytt og spennende å lære (Rammeplan, udir). Det jeg lærte denne dagen er hvor kompetente barna var til å vurdere hva som var spiselig og ikke og hvor gode de var til å gi hverandre mot og trygghet til å prøve nye smaker.

Bevegelsesglede

«Hei, stopp! Dette er politiet. Du sykler for fort!» Barna ler og sykler ivrig avsted, vekk fra den voksne. Vi er på sykkelbanen og leker fangelek. Barna sykler for fort og må stoppes av politiet, men de er blitt så rask på sykkel at det er nesten umulig å få tak i dem.

Barnehage skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling (Rammeplan, 2017)

Nøtteskogen

Nøtteskogen. Det er dagens destinasjon. De eldste barna på Rødstrupene og Grønnfinkene har gjort seg klar til tur. Solen titter frem, humøret er på topp og vi setter kurs mot skogens mystiske begivenheter. Barna er superflinke til å gå, og vognene vi hadde med blir brukt til å oppbevare de store barnehage sekkene. Vi har ulike stopp på veien. Vi sier hei til trollet i Mummihuset, vi slapper av på benken på Bjørkelunden, vi plukker en pose med kongler ved insekts hotellet og vi ruller på marken. Barna synes det er kjempegøy å leke på tvers av teamene og opparbeide seg sterkere vennskapsbånd. I årsplanen står det at målet til barnehagen er at: Hvert enkelt barn skal kunne erfare at det selv og andre er betydningsfullt for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og foreldre. Når vi kommer til Nøtteskogen så sier plutselig en av de voksne. «VI MÅ FINNE DEN HEMMELIGE LEKEPLASSEN». Og gjett om det satte barna i sving med å lete. Dette var spennende og nytt. Når vi kommer bort dit, så ser vi at et av de andre teamene hadde funnet den først, og vi må dermed lete etter en ny plass. Da snudde vi og gikk opp på toppen for å lete etter Julenissen, fordi han hadde tydeligvis gjemt seg der.

Etter vi hadde kommet oss opp på toppen og lagt fra oss sekkene, så bar det ut på trolljakt. Nesten alle barna løp og fant seg hver sin pinne, før de ble borte i lang lang tid for å finne trollet som bodde i skogen. Man kunne ved jevne mellomrom høre både barn og voksne som ropte og skrek etter troll inne i skogen ☺ Når alle barna var blitt slitne, samlet vi oss rundt et gammelt bål og spiste fiskepudding med ketchup. NAM NAM, det smakte godt. Da barna var blitt gode og mette, var det tid for graving i jorden og bleieskift, før vi glade og fornøyde satte kursen tilbake mot gode varme vogner og innelek i barnehagen.

Rammeplanen sier at barnehagen skal legge til rette for at barna: opplever og utforsker naturen og naturens mangfold, samt får gode opplevelser med friluftsliv året rundt.

3.1 Fagområder

Arbeid med de ulike fagområdene i rammeplanen skal skje helhetlig og tverrfaglig.

Gjennom prosjektarbeid som arbeidsmetode skal fagområdene integreres og brukes tverrfaglig for å skape fremdrift og progresjon. Det samme gjelder i forhold til de øvrige satsningsområdene våre.

Det er pedagogen sin rolle å dra inn de ulike fagområdene i det arbeidet som pågår og som barna viser interesse for. Pedagogen skal ha god oversikt, observere og se hva barn trenger for å få fremdrift i det de har oppdaget og blitt nysgjerrige på. Det krever at pedagogen har god kjennskap til fagområdene, er kreativ og kan ta i bruk ulike arbeidsmetoder ut fra det barna viser at de har behov for "her og nå", men også i et lengre perspektiv. Gjennom pedagogisk dokumentasjon synliggjøres læringen og arbeidet med de ulike fagområdene, samtidig som refleksjonen driver arbeidet videre. Dette skal gjøres i samarbeid med barn, foreldre og i personalgruppen.

Pedagogen skal jobbe helhetlig, kunne sette ord på hvilke fagområder som bidrar til fremdrift i prosjektet, hvordan det jobbes i tråd med fagområdene og hvilken betydning det får for læringsprosessene i gruppen og på teamet.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Det er et mål for oss at alle barn skal få en god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen og at alle barn får delta i lek og aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Barna skal oppleve gøy og spennende lek sammen med andre i et språkstimulerende miljø.

Språk læres i samspill med andre. Som personale har vi en sentral rolle når det gjelder å gi hvert barn muligheten til å utvikle et rikt og nyansert språk. Vi skal skape et miljø der barna opplever at personale er interessert i dem, stiller åpne spørsmål og er lyttende. Romslike kommunikasjonsmønstre er viktig i anerkjennelsen av barnet. Som personale må vi ha innlevelse, bekrefte barnet, fokusere oppmerksomheten, være tolerant overfor barnets utspill og la oss påvirke av barnet (Bae). «Det er helt sentralt at voksne bidrar til kommunikasjonen på forskjellige måter: utvider samtalen, bruker et variert vokabular, knytter an til og går utover det som allerede er kjent, bruker forklaringer, fortellinger, humor o.l. Det å innby barna til samtaler ved hjelp av åpne og undersøkende spørsmål er av avgjørende betydning» (Gjems 2010 i Johansson 2013:124). Gjensidigheten i kommunikasjonen mellom barn og personale er viktig. Alle som inngår i spillet, er betydningsfulle parter. Det er en forutsetning at vi som personale fokuserer på og er tilstede i barns erfaringer og meningsskapning. Kommunikasjon er ikke bare det barna uttrykker verbalt, men hele deres måte å uttrykke mening på (Johansson 2013:127).

Språk er viktig for sosial deltagelse med andre barn i lek og aktiviteter, og en sosial deltagelse vil bidra til læring av språk. Vi skal jobbe for at barna kommer inn i en positiv sirkel, der den språklige og sosiale utviklingen stimulerer hverandre gjensidig.

Anne Høigård (2007) sier at sang, regler, rytme, bevegelse og lek stimulerer barnet maksimalt og skaper optimale betingelser for barnets tilegnelse av språket. Samtidig

stimuleres barnet emosjonelt, motorisk, sosialt, estetisk og kognitivt. Dette skal barna oppleve og få erfare daglig.

Vi vil legge vekt på å skape leseglede i barnehagen for alle barna. Å lese høyt sammen skaper samhørighet og gir gode opplevelser mellom barn og voksen og mellom barna i gruppen. Høytlesning bidrar til å øke barnas ordforråd, konsentrasjon og det stimulerer fantasien.

Slik vil vi skape leseglede:

- Det skal være et rikt utvalg av bøker tilgjengelig for barna i det daglige.
- Barna opplever høytlesning daglig.
- Vi samarbeider med biblioteket og har bokbad i alle grupper hver uke.
- Vi drar på tur til biblioteket med alle grupper.
- Vi tar utgangspunkt i barnas interesser når vi velger bøker.
- Vi velger bøker som kan gi felles referanseramme og bidra til utvikling av lek.
- Bøker barna viser interesse for kan være utgangspunkt for et prosjekt sammen.
- Vi bruker bøker til informasjonsinnhenting.
- Vi bruker Lesesenteret som faglig støtte til å tenke nytt, utvikle oss som ansatte og til å legge godt til rette for å nå alle barna.

Å skape et godt språkmiljø handler også om at språket må være i aktiv bruk i alle hverdagsaktivitetene. Personalet må tilpasse de språklige aktivitetene til de barna vi har i gruppen til enhver tid. Deres interesser, initiativ og språklige ferdigheter skal tas hensyn til. Møte mellom barnet og personale er grunnsteinen i arbeid med barns språk, og dialogen forutsetter et nært samspill. Det er også viktig å se hvor betydningsfullt og viktig samspillet mellom barna er og jobbe for at alle barn får være en del av fellesskapet. Kommunikasjon er en gjensidig, dynamisk og meningsskapende prosess. I denne prosessen kan barn møte sine egne og andres perspektiver, prøve dem ut og på den måten bidra til hverandres kommunikative erfaring (Johansson 2013:156).

Vi skal knytte språklæring opp mot de andre satsningsområdene våre og bruke språket aktivt i alle naturlige situasjoner. Når vi er i fysisk aktivitet ute, er på tur og lager mat skal dette knyttes opp mot arbeidet med språk som basiskompetanse og matematisk kompetanse.

Hverdagssamtalen

Barns språk utvikles når de samhandler med personer de har emosjonelle relasjoner til, det vil si nære personer som hyppig snakker med barna i gjenkjennelige, dagligdagse situasjoner.

«Samtalens betydning for å lære språk og språkets betydning for læring» av Liv Gjems

Et grunnleggende demokratisk spørsmål er å få oppleve seg selv som en person som medvirker i et kommunikativt fellesskap med andre. Det handler om å eie språk og kommunikative verktøy og bruke dem sammen med andre.

Eva Johannson "Små barns læring".

Det beste med en bok er ikke de tankene den inneholder, men de tankene den skaper
"Språk i barnehagen" UDIR

3.1.2 Matematisk kompetanse

Gjennom lek, undring og utforskning er oppdraget vårt å synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i det daglige, i teknologi, natur, kunst og kultur.

Vi ser etter sammenhenger, vi sorterer, får erfaring med plassering, romforståelse, orientering, visualisering, former, mønstre, tall, telling og måling. Dette gjennom at personalet har en bevisst og reflektert bruk av hverdagssituasjoner, inne og ute, og ser sammenhengen med de øvrige satsingsområdene våre, som språk, fysisk aktivitet, matlaging, tur og lek. På denne måten skal fagområdet være aktivt og synlig i det daglige.

Gjennom en lekende og undersøkende tilnærming, med utgangspunkt i det barna er opptatt av, er målet å stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Barna skal få være kreative og skapende, og i arbeidet tar vi utgangspunkt i barnas måte å uttrykke seg på.

I prosjektarbeid er utforskning, eksperimentering og undring en aktiv arbeidsmetode og skaper stort rom for å jobbe med utvikling av matematisk kompetanse.

"Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelpe barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet". (Rammeplanen 2017)

3.2 Digitale verktøy

Rammeplan for barnehagen (2017, s. 47) gir barnehager et tydelig oppdrag og mandat til å benytte digitale verktøy som en av flere arbeidsmåter i barnehagen. Videre er rammeplanen tydelig på at barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring og at de ansatte skal være aktive sammen med barna når en bruker digitale verktøy.

Rammeplanen (2017, s. 44) poengterer også at barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier».

I Kvalitetsutviklingsplanen Sammen for kvalitet – lek og læring (2018-2021, s. 34) fremheves det at «våre barnehager skal nytte digitale verktøy som en kilde til lek, kreativitet, kommunikasjon og innhentning av kunnskap». Videre skal barnehagens ansatte «utvikle digital dømmekraft og evne til kritisk bruk av disse verktøyene».

Mål for digital praksis i barnehager

For å ha en digital praksis som er i tråd med rammeplanens føringer er det viktig at personalet er aktive sammen med barna og legger til rette for at barn får utforske, undre, leke og lære ved å bruke digitale verktøy. På bakgrunn av dette har vi følgende mål for digital praksis i barnehager:

- Barnehagens digitale praksis skal legge til rette for at barn får prøve, undersøke, lære, leke og skape ved hjelp av digitale verktøy.
- Personalet skal være rollemodeller og aktivt deltakende sammen med barna ved bruk av digitale verktøy

Faghjelpen, Bergen kommune

Matematikk i det daglige

Vi sitter rundt stormkjøkkenet og lager suppe. Barna har skjært opp fiskekaker og puttet de oppi. Vi leser på pakningen og der står det at suppen skal koke i fem minutter. «Det koker når det bobler» sier et av barna og vi venter på å se de første boblene. Etter litt begynner boblene og komme og vi blir enige om at det nå skal gå fem minutt. Den voksne sier at det 60 sekund i et minutt og at vi derfor må telle fem ganger til 60. Det er langt til 60 og det skal gjøres flere ganger. Men barna teller likevel, på alle mulige måter og til slutt er vi enige om at de fem minuttene har gått og vi er klar til å spise.

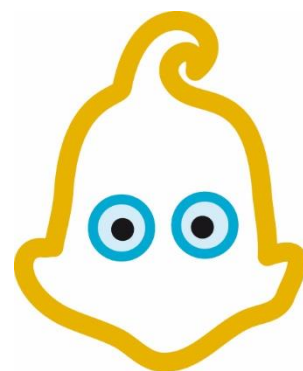
Musikk skaper glede

Vi befinner oss ute ved sandkassen med bøtter og spader. Jeg ville skape noe spennende lek ute som pirrer nysgjerrighet og interesse slik at barna kunne oppleve noe musikalsk i felleskap før vi skulle samles for å spise lunsj ute. I sammen med noen barn, snudde jeg seks bøtte opp ned og plasserte en spade ved siden av hver enkelt bøtte, og begynte å tromme uten å synge for å få barnas oppmerksomhet. To barna var fort med for å skape musikk, bevegelse og lek. Ved bruk av kroppen og blick viste de meg at dette var gøy! Alle skapte sin egen rytme og snart etterpå, begynte vi å synge navne sang for å få de andre fire barna med. Det tok bare kort tid før alle var med for å tromme. Noen danset på vei bortover, noen nikket og smilte til meg mens de krabbet bortover, og noen klappet på vei bortover til det musikalske møtetsted. Dette har vi gjort mye inne men, «Alt vi gjør inne kan vi gjøre ute...» (Årsplan, s. 29). Glede og engasjement er en forutsetning for et rikt musikalsk felleskap. For å møte barna der de er, må vi være fleksible og åpne for innspill. Jeg ser hvert enkelt barn mens jeg trommer og bytter rytme etter det de spille selv. Uten ord, har vi et språk med blick og smil, rytme, lyd og bevegelse. Barna får etter hvert velge en sang. Jeg er bevist på at musikk er i seg selv et språk som uttrykker oss følelsesmessig, intellektuelt, og motorisk. I tillegg, musikk treffer oss et sted som for mange oppleves som dypere og mer i kontakt med vårt innerste enn verbalspråket. Ikke minst, når barna får improviserer med musikk ute i naturen kan vi møte barnas naturlige lekende musikalitet på en måte som møter dem der de er. «Naturen som leke- og læringsarena gir barna et rikt utvalg av muligheter til bruk av kroppen...den er allsidig og utfordrende...» (Årsplan, s. 29).

Kunst, kultur og kreativitet

Jeg og to barn tar heisen, vi er på vei til kunstrommet. Kunstrommet venter på oss, klart for utforskning, lek og kreativitet med maling og musikk. Ett av barn har allerede erfaring med denne stunden fra en gang tidligere, og har det travelt med å komme seg inn i kunstrommet. Øyene hennes stråler, og hun klarte nesten ikke å vente med å komme seg inn til kunstnerlig lek og eksperimentering. Jeg kler av de to og vi går inn. Barnet med erfaring går direkte bort til fargene og papiret, og begynner å lage solide og sikre strøk på papiret og kroppen. Det andre barnet blir stående å se på henne og på meg. Etter en liten hjelpende hånd begynner han også å eksperimentere med fargenes tekstur og trykking på papiret og kroppen sin. Barnet virker forundret, men tilfreds. Barnet smilte og lo, og ropte på meg for at jeg skulle se hva han gjorde. Begge barna nøt sin kreative prosess mens de lekte og lærte av sin kreative erfaring. Malingen og musikken smeltet subliminalt sammen i en felles disiplin. Det var vidunderlig!!!!

«Hei Pappa Dinosaur, kan du finne litt mat til meg?» Barnet ligger mellom en stamme som er blitt til sengen til babydinosauren. Pappa Dinosaur kommer med litt mose fra en tre stubbe «værsågod min lille babydinosaur». Babydinosauren momser mose samtidig som Mamma dinosaur kommer med dessert, en stor mark. Her har temaet vårt, småkryp fått en naturlig plass i barnas rollelek. Det er ofte de tar med insekter og andre kryp med i leken sin. Rammeplanen sier at personalet skal «legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Gjennom de siste årene har vi jobbet målrettet for å skape et mer inspirerende leke og læringsmiljø i barnehagen, både inne og ute, og dette arbeidet skal vi fortsette å videreutvikle gjennom 2022 – 2023.

Hovedmålet er å skape gode og inspirerende møteplasser som skaper felleskap og utforskning for barna. Personalet skal være gode tilretteleggere, observatører, støttespillere og veiledere i barnas lek. Arbeidsplassen til personalet er på gulvet sammen med barna og de skal hele tiden ha fokus på hva barna trenger for å komme videre i leken sin. Dette gjelder både inne og ute i barnehagen, og på turer i skog og mark.

I arbeidet med å være en lærende organisasjon jobber vi systematisk for å være i endring og utvikling. Dette slik at vi gjør oss i stand til å tilpasse vår pedagogiske praksis ut fra det barna viser de har behov for, at vi jobber i tråd med rammeverket og at vi endrer oss i tråd med samfunnsutviklingen. For oss handler det om å utvikle læring og få til endring og utvikling.

For barnehageåret 2022 – 2023 har vi søkt deltagelse i Barnehagebasert kompetanseutvikling, som er midler som tildeles barnehageeier fra UDIR. Målet er å styrke den kollektive kompetansen i barnehagen ut fra lokale behov, gjennom partnerskap med høgskolen, [Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnpplæring \(udir.no\)](https://www.udir.no/tilskuddsordning-for-lokal-kompetanseutvikling-i-barnehage-og-grunnoppl%C3%A6ring)

Vi ønsker her å ta utgangspunkt i Barnehagens verdigrunnlag – Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse som konkretisert gjennom Livsmestring i det 21. århundre og Bærekraftig utvikling.

Vi skal videreutvikle arbeidet vårt med å skape felles forståelse for arbeidet i å støtte barna i å lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vi skal utvikle oss i å ta bærekraftige valg, løfte opp barnas rettigheter, styrke samarbeidet, både ut mot foreldregruppen og innad i barnehagen og løfte de etiske prioriteringene vi står overfor i hverdagen. Vi ønsker i større grad å evne å være tilstede i øyeblikkene sammen med barna. Vi er inspirert av boken *Samarbeid til barnets beste* av Line Melvold m.fl. og ønsker å bruke denne som inspirasjon i utviklingsarbeidet vårt.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

4.2.1 Dokumentasjon

Bruk av praksisfortelling i dokumentasjonsarbeidet er en innarbeidet metode i personalgruppen, og noe vi har god erfaring med at bidrar til refleksjon, læring i felleskap og videreutvikling av praksisen vår. Dette tar vi med oss videre.

Vi bruker kontaktbarometer, sosiogram, lekeobservasjoner, Tras og fortløpende observasjon. Barnemøter og samtaler med barn individuelt og i gruppe er viktig for å sikre at barnas opplevelse av barnehagehverdagen kommer frem og blir tatt på alvor.

Pedagogisk dokumentasjon er det som skal skape bevegelse i arbeidet vårt sammen med barna, og i det foreligger bilder, fortellinger, observasjoner, arbeider barna lager o.l., som det reflekteres rundt og danner grunnlag for videre arbeid. Arbeidet med pedagogisk dokumentasjon inngår i prosjektarbeidet vårt og er en del av den sirkulære arbeidsformen vår som er beskrevet på s. 8.

Daglig samarbeid, foreldresamtaler, samarbeid med FAU og SU og brukerundersøkelsen gir et godt innblikk i foreldreperspektivet og er viktig i dokumentasjonsarbeidet.

Kommende barnehageår skal vi fortsette å videreutvikle metodene våre, jobbe mot målet om å skape et mer "gjennomsiktig" miljø og kunne gå tettere på relasjonene og kvaliteten på disse. Ulike observasjonsmetoder vil stå i fokus og vi vil fortsette å jobbe for mer lik kvalitet for alle barna, innad i barnehagen. Vi er på jakt etter barnas opplevelse av kvalitet og jobber for at de skal oppleve barnehagen som en positiv plass for dem å være.

4.2.2 Vurdering

Innsamlet dokumentasjon skaper utgangspunkt for tolkninger, refleksjoner og pedagogisk analyse. Vi har utarbeidet spørsmål som stilles til de ulike dokumentasjonsformene og disse danner grunnlag for refleksjoner. Disse er forankret i målene for arbeidet vårt. Vi er opptatt av å videreutvikle metodene våre og også tilegne oss nye som kan være med å bidra til utvikling av praksis og økt kvalitet for barna.

Veilederen "Barns trivsel - voksnes ansvar" hjelper oss i arbeidet med å sikre at det er et oppbyggende og støttende miljø for alle barna (Udir).

Handlingsplanen vår mot mobbing inneholder refleksjonsspørsmål til personalet. Disse skal brukes i arbeidet på hvert team. Handlingsplanen henger tett sammen med Skyfritt som er Bergen kommune sin overordnede plan for et inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen, [Bergen kommune - Skyfritt – inkluderende oppvekstmiljø i Bergen](#)

ICDP opplæring og årlig vedlikehold i samspillmetoden Dialog. Dette som et verktøy for videreutvikling av pedagogisk relasjonskompetanse, vurdering av relasjonene og ledelse av barnegrupper.

Kjennetegn på måloppnåelse som er skissert gjennom årsplanen gir en beskrivelse av ønsket praksis. Disse skal også fortløpende vurderes på det enkelte team og i den enkelte gruppe.

Vurderingskrysset brukes jevnlig gjennom hele året for å sikre at vi jobber i tråd med årsplanen.

Hele personalgruppen deltar i vurderingsarbeidet.

4.2.3 Oppfølging

Dokumentasjon og vurdering skal foregå fortløpende for å sikre et godt psykososialt miljø for barna. Dette skjer på team, i grupper og på personalmøter.

Vurdering og refleksjon skal ende ut i konkret handling og/eller tiltak. Dette skal skriftliggjøres og følges opp av personalet i det daglige. Arbeidet kvalitetssikres i lederteamet.

ICDP og vedlikehold i Dialog sikrer at hver enkelt ansatt hele tiden har et mål for seg selv som den jobber med i forhold til relasjonen den inngår i til barn eller kollegaer.

Vurderingsarbeidet vil bidra til justering av mål og et videre perspektiv inn i den didaktiske planleggingen inn mot hvert team og barnegruppe.

I etterkant av brukerundersøkelsen utarbeides en skriftlig handlingsplan. Det samarbeides tett med foreldregruppe, gjennom daglige samtaler, foreldresamtaler, FAU og SU.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Det er viktig for oss å skape rom for både barn og foreldre sin medvirkning i det arbeidet vi gjør.

Barnas medvirkning skal skapes kontinuerlig i det daglige. Gjennom at vi praktiserer vårt barnesyn og vårt syn på læring, sikres barn en høy grad av medvirkning. Pedagogisk dokumentasjon skal løftes opp og brukes sammen med barna. Målet er å løfte frem og prøve å forstå barns egne tanker og sammen sette ord på den læring som skjer. Personalet må jobbe målbevisst med sin kompetanse i å møte barna i samtale, stille spørsmål og undre seg sammen. Observasjon er et viktig verktøy, og målet er å få tak i hva barnet kommuniserer og hvilke konsekvenser det setter for den ansattes handlinger i den videre samhandling med barnet.

Ved å synliggjøre pedagogisk dokumentasjon for foreldre, vil de få økt innblikk i det arbeidet som pågår i barnehagen. Dette gir igjen økt rom for medvirkning på det barn og barnegruppen er opptatt av.

Hvordan barns interesser følges opp i det daglige arbeidet, kommuniseres også ut til foreldre gjennom månedsbrev og ukesrapport. Dette gir rom for foreldres medvirkning og danner grunnlag for samtale mellom barn og foreldre og personale og foreldre.

Det vises bilder på barnehagen sin skjerm i garderoben fra dagens innhold. Dette for å synliggjøre hvilke prosesser barna har deltatt i, gjennom dagen, og som de kan være opptatt av når de blir hentet. Det kan danne grunnlag for samtale mellom barn og foreldre. Ved at personalet er tett på i hentesituasjonen gjør at de kan supplere de erfaringer barnet har gjort seg i løpet av dagen. Det kan også være viktige ting barnet har vært opptatt av hjemme om ettermiddagen som er viktig for barnehagen å vite om, slik at vi kan bygge videre på dette i barnehagen. Det er viktig at barna inngår i samarbeidet, slik at de kan sikres medvirkning på kommunikasjonen som går mellom barnehage og hjem. (Jf Barnekonvensjonen) Sammen kan vi tilrettelegge for at det skapes en så god sammenheng som mulig mellom barnets to verdener.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Barnesyn handler om hvordan de ansatte oppfatter, møter og forholder seg til barn som mennesker. Det sier noe om vårt menneskesyn og vår respekt for medmennesker.

I Storetveit barnehage skal de ansatte møte barn som medmennesker. Barna skal møtes som en person med intensjoner, behov, ønsker og evner som personalet skal prøve å forstå og ta hensyn til (Eva Johansson 2013:58). Målet til personalet skal være å gi barnet en oversikt og kontroll over sin egen tilværelse. Dette må gjøres gjennom å bestrebe å møte barnet på dets egne premisser, forstå barnet sin opplevelse, dets behov og hvem det er.

Barna skal møtes som subjekter (Berit Bae) og det skal skapes et rom for barnas reelle innflytelse. Dette medfører at barnehagen skal tilpasse seg barnas intensjoner, behov, erfaringer og interesser. Gjennom at personalet er åpne for det barna kommuniserer (verbalt og non-verbalt), skal det skapes rom for at barnas uttrykk får konsekvenser for det som skjer i barnehagen.

Vi skal bygge vår pedagogikk på barns erfaringer, barns vilje, skape et miljø der barna får være seg selv, blir respektert, forstått og får oppleve at det teller med. Det betyr at vi også gir over noe av kontrollen til barna!

Samspeillet barn inngår i skal være preget av romslige samspeilsmønstre (Berit Bae).

Vårt barnesyn gir føringer for det læringssynet som skal praktiseres. Læringssirkelen vår på s. 8, illustrerer at vi ser på barnet som kompetent og at vi har tiltro til barnet sine egne evner. Vi skal se hvor barna har interessene sine, hvilken kompetanse de sitter med og hvilke intensjoner de har med det de gjør. Dette danner grunnlaget for innholdet i barnehagehverdagen. Målene er å skape rom for barn som er delaktige, som får rom for å være nysgjerrig, utforskende og kreative. Jobben til personalet er å nærme seg barneperspektivet, undre seg sammen med barna og støtte dem videre i prosjektet. En viktig funksjon til personalet er også å skape felles fokus i barnegruppen. Dette ved å støtte seg til pedagogisk dokumentasjon. Gjennom å møte barna på denne måten skal det skapes rom for å se og synliggjøre barnas læring.

En viktig oppgave for personalet er å skape forutsigbarhet, trygge og gode rammer og være gode ledere for barnegruppen. Vi jobber for at personalet skal være proaktive og evne å ligge i forkant. Dette gjennom å skape gode, trygge og oversiktlige hverdagssituasjoner og at personalet er der de skal være når de skal være der. Barna skal unngå å måtte vente på personalet.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

I barnehagen skal barna bli møtt av ansatte som ser barnet og møter det med en varm og inkluderende holdning som til enhver tid er til det beste for barnet. Barn som blir tatt på alvor og blir lyttet til motiveres for læring og utvikler tillit til seg selv og andre (Sammen for kvalitet - lek og læring 2018:14).

For aktivt å videreutvikle vår pedagogiske relasjonskompetanse bruker vi ICDP, [Hva er ICDP? – ICDP Norge](#) og samspillsmodellen Dialog. Begge disse har til hensikt å sensitivisere og bevisstgjøre mennesker på de sidene ved samspillet med andre som fremmer vekst.

Åtte temaer for godt samspill i ICDP:

1. Vis at du er glad i barnet ditt
2. Se og følge barnets initiativ
3. Ta del i barnets følelser
4. Gi ros og anerkjennelse
5. Felles oppmerksomhet – felles opplevelse
6. Gi mening til opplevelser
7. Lag sammenhenger
8. Regulere
 - a. Planlegge
 - b. Støtte
 - c. Legge til rette
 - d. Sette positive grenser

De syv prinsippene i Dialog:

1. Vis at du bryr deg
2. Juster deg
3. Snakk hyggelig om det den andre gjør eller er opptatt av
4. Gi ros og anerkjennelse
5. Felles fokus
6. Gi mening
7. Sett positive grenser

"Det er like farlig for et lite barn å falle ut av den voksnes tanker som å falle ut av den voksnes armer."

Donald Winnicott

Alle i personalgruppen skal ha grunnleggende forståelse for innholdet i metodene og delta i vedlikeholdsarbeidet, som gjennomføres hvert barnehageår. Dette slik at vi kontinuerlig utvikler kvaliteten på den pedagogiske relasjonskompetansen hos hver enkelt ansatt.

Trygghetssirkelen er som et kart til å forstå barn innenfra ("Se barnet innenfra" Ida Brandzæg mfl). Den viser barnet sin bevegelse mellom tilknytning og utforskning og hva barnet trenger av personalet oppe og nede i sirkelen.

En trygg tilknytning for barnet til omsorgspersoner i barnehagen er målet. Da trenger de et personale som forstår når de er sårbare og trenger trøst, beskyttelse eller hjelp til å regulere følelser og når de er kompetente, mestrer og trenger å utforske i fred eller få støtte i utforskningen.

Det er et mål for oss at alle i personalgruppen skal kunne "lese" barnet ut fra trygghetssirkelen og vite hva barnets beste krever av dem som voksne.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Det er et mål for oss at alle barna skal oppleve barnehagedagen som meningsfull. For oss skjer det gjennom å ha fokus på danning gjennom omsorg, lek og læring. Vi ønsker å bidra til å skape en barnehage der barna i større grad er produsenter enn konsumenter av egen barnehagehverdag. Dette gjennom arbeid i mindre grupper og gjennom fokus på læringssirkelen vår, slik at hvert enkelt barn kommer frem og kan være med å bidra.

Utvikling av sosial- og språklig kompetanse er noe av det viktigste vi som barnehage kan bidra med i barnas læring og utvikling. Dette fordrer at vi sikrer at alle barn er en del av fellesskapet og at hvert enkelt barn gis mulighet for deltagelse i lek med andre. Dette er kompetanse som barna trenger blant annet for å kunne knytte vennskapsbånd, og vil være det vi har mest fokus på i arbeidet vårt. Arbeidsformen, de grunnleggende arbeidsmetodene våre og samarbeid med foreldre skal bidra til at vi klarer dette. Det fordrer også at vi klarer å skape en pedagogisk atmosfære i barnehagen som er preget av samspill. Dette i tråd med den forskning som Eva Johannson beskriver i boken sin "Små barns læring".

Vi skal skape et miljø som bidrar til at barna utvikler språk og sosial kompetanse, gjennom å gi dem gode forutsetninger til å inngå i lek og relasjon til hverandre, og derigjennom få mulighet til å etablere vennskap. Vi vet at barn som deltar aktivt sammen med andre barn og som har et godt forhold til personalet, vil være omgitt av beskyttelsesfaktorer. Vi jobber for at alle barna i Storetveit barnehage skal ha disse beskyttelsesfaktorene rundt seg i hverdagen. Dette gjennom "lekekloke voksne" som er tilgjengelig og tilstede der barna er. Et personale som bekrefter det positive, jobber med å bygge relasjoner og bidrar med å støtte barnet slik at det opplever mestring sammen med andre. "De ansatte må delta i lek på en slik måte at barnas egen selvstendighet i samspill med andre, får utvikle seg" (Terje Melaas). Det krever et personale som ser hva barnet trenger, er trygg på seg selv og som viser glede og engasjement. Vi skal tørre å være tilstede i "her og nå" og være i flyt sammen med barna gjennom hverdagen. Personalet skal jobbe for at glede, humor, lystbetonhet, magi og mestring preger dagene i barnehagen.

Danning handler om at barn skal bli i stand til å tenke selv, stille spørsmål, reflektere, søke kunnskap og kunne yte motstand på egne og andre sine vegner. Gjennom dialog og samhandling der alle anerkjennes som subjekter og selvstendige mennesker med følelser og tanker, handler danning om å lære, utvikle verdier og holdninger sammen. Personalet skal vise at de er interessert i hva barna formidler og stille åpne, gode spørsmål. Vi skal være gode samspills- og samtalepartnere for barna (Anne Schjelderup - Barnehage.no)

Erfaringene barna gjør seg gjennom å motta god omsorg, delta i lek, lære og å utvikle seg sammen med andre, skal bidra til at de utvikler en indre trygghet og en god selvfølelse. Å forstå seg selv og å forstå andre krever at personalet er god på å støtte og å hjelpe barna til å sette ord på følelsene sine.

Å bli sett er et av de mest grunnleggende følelsesmessige behov hos oss mennesker. At noen viser oss positiv oppmerksomhet, gir oss et smil og viser både med ord og kroppsspråk at de liker oss, er helt fundamentalt. Gjennom å bli sett utvikler vi en positiv opplevelse om verdien vår og våre personlige egenskaper, og en positiv egenverdi formes (jf. Trond Haukedal). Hvert barn i barnehagen har rett til å bli sett og til å motta god omsorg fra ansatte som viser at de liker barnet.

Danning er en livslang prosess, som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne evner og egen væremåte. Danning skjer i samspillet mellom en selv og andre.

Barnet skapes og formes gjennom de aktivitetene det deltar i, og gjennom utforsking av det som er gjort tilgjengelig.

Vi skal skape gode møteplasser i barnehagen, både inne og ute. Møteplasser for samtaler og for undring. Vi skal ikke ha absolutte planer initiert av personalet, men være åpen for det som skjer i øyeblikket og på den måten lage rom for å endre planer underveis, sammen med barna. Planene skal være basert på nettopp barnas undring og nysgjerrighet etter å finne svar. Barna skal erfare at deres tanker fanges opp og er viktige bidrag i felles samtaler. Personalet skal ikke ha monopol på hva som er rett svar, men oppmuntre barna til å tenke selv. Gjennom bruk av observasjon kan vi se at det personalet tror skaper mest interesse ikke nødvendigvis stemmer med det barnet eller barnegruppen interesserer seg mest for.

Samspillende atmosfære

Viktige elementer i en samspillende atmosfære er lydhørhet overfor barnet, tilstedeværelse i barnas livsverden og en avslappet holdning til grenseoverskridelser. De voksne uttrykker en undrende, nysgjerrig holdning til det barna gjør, og er interessert i å forstå barnas opplevelse av situasjonen.

"Små barna læring" Eva Johansson 2013

La barna leke som om livet stod på spill – fordi det er akkurat det det gjør.

Lekelyst av Trude Brendeland

Lek gir livet mening for barna.

Lekelyst av Trude Brendeland

Leken er avgjørende for livslyst.

Lekelyst av Trude Brendeland

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

Pedagogisk dokumentasjon brukes som vurderingsmetode og skal bidra til barnehagen sin utvikling som lærende organisasjon. Det er et mål at barna skal delta i refleksjonsarbeidet. Arbeidsmåten vår skal være prosjektarbeid, se s. 8.

Gjennom arbeidet med pedagogisk dokumentasjon skal vi sikre at det er progresjon for det enkelte barn og barnegruppen gjennom året i barnehagen. Dette gjennom at personalet er tett på, dokumenterer (observasjon, praksisfortelling, bilder o.l.), løfter dokumentasjonen opp og reflekterer i felleskap over det en har lagt merke til og hva det krever av handling for å skape fremdrift.

Fotocollage brukes som metode i dokumentasjonsarbeidet. Sammen med barna snakker vi om hva bildene forteller oss, hva vi har gjort på sammen og hva vi har lært. Videre bruker vi kunst, kultur og kreativitet, barnas egne fortellinger og personalets praksisfortellinger som dokumentasjon. Vi har bevissthet på det grunnleggende innholdet i rammeplanen og på bruk av fagområdene i hverdags situasjoner og aktiviteter. Det tverrfaglige arbeidet skal synliggjøres, slik rammeplanen skisserer. Gjennom bruk av praksisfortelling og fotodokumentasjon kan vi undre oss over: Hva lærer barna av det de deltar i? På hvilken måte oppleves det meningsfullt for barna?

Arbeid i mindre grupper bidrar til at vi kommer tettere på barna og kan i større grad evne å møte dem der de er og ta utgangspunkt i det de viser interesse for. Dette bidrar til at barna kommer i fokus og det er de som er utgangspunkt for det som skjer i samhandlingen. Dette i motsetning til det personalet har tenkt kan passe. Det er der barna viser oss at de er som skal danne utgangspunkt, ikke barnets alder. Barn på samme alder kan være forskjellige og det skal vi fange opp og ta hensyn til.

Barna skal oppleve mestring og de skal få noe å strekke seg etter. Gjennom å møte barn der de er, er det personalet sin jobbe å se hva de trenger av støtte fra personalet og fra miljøet for å komme videre. Barna sin betydning for hverandres læring skal vektlegges. De skal få være en ressurs for hverandre og vi skal vektlegge arbeid med barn i gruppe.

Det er et mål at barna skal få utvikle potensialet sitt for læring i barnehagen. Vi skal gi dem tid og rom, og vi skal ikke begrense dem. Dette henger sammen med vårt barne- og læringssyn.

Måten personalet møter barna på, påvirker de mulighetene barna har til aktivt å påvirke verden omkring seg.

"Pedagogisk dokumentasjon" av Mona Nicolaysen

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

Starten i barnehagen kan være en sårbar tid, både for foreldre og for barn. Fra barnet begynner i barnehagen, legger vi vekt på å etablere en trygg base. En trygg base kan forklares med at den ansatte opptrer som en trygg havn for barnet som det kan utforske omgivelsene sine ut fra og som det alltid kan vende tilbake til for nærhet og emosjonelt påfyll. Det forutsetter sensitivitet, varme, tid, engasjement og kontinuitet fra personale sin side (Jf. May Britt Drugli). Emosjonell trygghet for barnet er målet.

Vi har laget en plan for hvordan vi jobber for å skape en trygg tilknytning for barnet og denne ligger på nettsiden vår, <https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/storetveit-barnehage/var-profil>.

Arbeid etter samspillsmetoden Dialog, ICDP og trygghetssirkelen danner rammen og er førende for arbeidet.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Fra barnet starter i barnehagen legges grunnlaget for at barnet skal ha tilhørighet til hele barnehagen. Alle i personalgruppen skal ha omsorg for alle barna, kunne alle barna sine navn og møte hver enkelt med omsorg og innlevelse. Barna skal etterhvert som de utvider arealet sitt, kunne oppleve hele barnehagen som en trygg plass å være og trives.

Gjennom året tilrettelegger vi for ulike fellesopplevelser for barna. Vi har fellessamling ute hver fredag, der alle deltar når de er trygge nok til det. Vi tilrettelegger for felles møteplasser, inne og ute, der barna deltar ut fra interesse, og der barn fra ulike team og ulike baser møtes. Barna bruker ulike rom i ulike deler av bygget, i tillegg til ute, og daglig møter de personale og barn fra andre team enn de selv har hovedtilhørighet til.

Barna som går siste året i basen nede, bruker basen oppe i større og større grad utover i året. Når vi kommer på våren, tilbringer de enda mer tid sammen med de eldre barna. Dette være seg i små lekegrupper og måltider, slik at de får mulighet til å knytte seg nærmere til eldre barn og andre voksne.

I foreldresamtalen om våren er overgang til ny base et tema.

Tilknytningsperson for barnet i den nye basen blir navngitt før barnet drar på ferie og denne, eller en annen kjent person, er tilgjengelig for barnet når det kommer tilbake. Disse sikrer en tett oppfølging den første tiden.

Vi har en egen plan for overgangen som hele personalgruppen kjenner innholdet i.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Grunnlaget for en god overgang til skolen, starter den dagen barnet gjør sin første erfaring med barnehagen. Alt barnet erfarer, opplever og lærer i barnehageårene er med på å forme dem, deres opplevelse av hvem de er og hvem de er sammen med andre. At de har gode erfaringer med seg, der de har fått oppleve en god balanse mellom mestring og utfordring, og fått utviklet en sunn selvfølelse og opplevelse av hvem de er, vil danne det beste grunnlaget for et videre godt læringsgrunnlag i skolen og ev. SFO.

I barnehagen har vi etablert egen førskolegruppe (gruppe 1), som dette barnehageåret vil bestå av 18 barn. På starten av året samtaler vi med barna om hvordan vi ønsker å ha det sammen og hva vi gleder oss til å oppleve sammen. Barna er sammen fra ca. kl. 9.30 – 14, to dager i uken.

Når skoletiden nærmer seg, skal vi besøke barnas skoler og gjøre oss kjent der. Vi samarbeider tett med skolene for å skape en god sammenheng og overgang for hvert enkelt barn. Vi ser det som en helt sentral oppgave å støtte det enkelte barn i sin utvikling på en måte som oppmuntrer og ivaretar barnets lyst til å lære, slik at det skal være i stand til å møte de utfordringene skolen byr på. Derfor gis barns egne initiativ stor plass i barnehagens hverdag, og barn og voksne legger planer for innholdet sammen gjennom året. Små og store prosjektarbeid følger gruppen, og det skal holdes fokus på å skape et leke- og læringsmiljø i gruppen som støtter opp om barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre.

Noe av det aller viktigste vi har fokus på er utviklingen av den sosiale kompetansen og arbeidet med vennskap. Å inngå i relasjoner med andre er noe av de viktigste erfaringene vi kan bidra med for barna. Leken er barnas viktigste arena for læring og leken skal ha høy prioritering i gruppen. Barna skal få oppleve mestring i samspill med andre, og vi skal arbeide for å bygge opp en god selvfølelse og troen på seg selv. Førskolegruppen skal ha hovedansvaret for miljøarbeidet i barnehagen og være miljøagenter som sikrer at vi ivaretar at vi er en sertifisert Grønt Flagg barnehage.

Førskolegruppen går også alle de 7 fjell i løpet av det siste året i barnehagen, noe vi har erfart bidrar til stor grad av mestringsfølelse, tro på seg selv, glede og fellesskap i gruppen.

Dersom det blir behov for spesiell tilrettelegging for noen av barna i skolen, skal vi etablere samarbeid i god tid før skolestart. Foreldrene er sentrale parter i dette samarbeidet. Barnehagen og lærere ved barnas kommende skoler utveksler også info om hverandres arbeidsmåter. På den måten kan vi legge et godt grunnlag for fremtidig mestring av skolehverdagen allerede i barnehagen.

Å bli kjent med SFO er også en del av den skoleforberedende kompetansen, da SFO er den første erfaringen mange barn gjør seg med skolen.

VI. Foreldremedvirkning

Vi skal ivareta barnas behov for omsorg og læring sammen med foreldrene. Skal barna opparbeide tillit og trygghet og ha en god dag i barnehagen, er vi avhengig av et godt foreldresamarbeid og at foreldre virker med inn i det daglig livet i barnehagen.

Gjennom å ta ansvar for en god dialog med foreldre og foresatte gjennom oppstartsamtaler, foreldresamtaler, foreldremøte, temakveld, ulike sosiale arrangementer i barnehagen og ikke minst gjennom den daglige samtalen når barnet bringes og hentes, er målet vårt å skape en tett og god relasjon til foreldre, slik at barn og barnegruppen opplever at alle de voksne rundt dem, samarbeider og bidrar til den tryggheten de trenger. Sammen er vi rollemodeller for barna og måten vi samhandler på vil virke inn på det psykososiale miljøet i barnehagen.

Månedsbrev, ukesrapporter og daglig informasjon på White Board og tv-skjerm i garderobene eller på porten om det vi har gjort i løpet av dagen, vil vi at skal bidra til økt innsikt i livet i barnehagehverdagen, og på den måten øke grunnlaget for reel medvirkning. Vi har som mål å sette ord på barnas medvirkning og relasjonene de inngår i, gjennom de daglige samtalene.

Gjennom dokumentasjon på barnehagens vegger, inne og ute, vil en kunne få innblikk i prosjekter barna arbeider med. Vi ønsker å knytte enda tettere kontakt med foreldrene gjennom pedagogisk dokumentasjon. Vi vil synliggjøre hva vi gjør og hva vi lærer. Gjennom å involvere barna i dokumentasjonen vil vi skape økte muligheter for foreldre til å involvere seg i det som forgår og kunne ha gode samtaler med barnet sitt om det det har opplevd i barnehagen. På den måten er det også et mål å sikre barnas rett til medvirkning på hva som skal deles og ivareta deres rett til å uttale seg og til å ha et privatliv.

Foreldre har også tilgang på informasjon via barnehagens hjemmeside. I tillegg skal de også ha innflytelse på barnehagens innhold gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg, og gjennom disse to arenaene skal foreldre sin medvirkning bli ivarettatt.

"Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål".

Rammeplanen 2017

VII. Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen, står det i Rammeplan for barnehager. Dette er vårt utgangspunkt for arbeidet med bærekraftig utvikling i Storetveit barnehage.

Vi ønsker å bidra til at barna hos oss utvikler en god selvfølelse og troen på seg selv, trygghet til å uttrykke seg, evne til å tåle motstand, lærelyst, empati og raushet i møte med andre, og å kunne tenke etisk og kritisk i møte med omverden. Barna i Storetveit barnehage skal møte voksne som viser omsorg og trygghet, som ser, lytter og tar barna på alvor. De skal møte voksne som støtter barna i å uttrykke seg og sine synspunkter, og som bidrar til at

barna kan skape mening i møte med omgivelsene. Arbeidsmetodene våre (se kapittel 1), er viktige i dette arbeidet, det samme er arbeidet med personalet som lekekloke voksne som skaper gode leke- og læringsmiljøer (se kapittel 2), der barna leker, lærer, utforsker, undere og utvikler seg i samspill med andre.

Måltidsglede og et sunt kosthold, fysisk aktivitet og bevegelsesglede, gode naturopplevelser og fokus på lek ute, i skogen og på tur (se kapittel 3) er våre fokusområder, og henger alle også tett sammen med vårt arbeid for å bidra til at barna lærer å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Vi er Grønt Flagg barnehage, og har en egen miljøhandlingsplan vi jobber ut ifra. Dere kan lese mer om Grønt Flagg her [Grønt Flagg \(fee.no\)](http://www.grontflagg.no).

Miljøregler laget av førskolegruppen 2020/2021

- Vi skal ikke kaste boss i naturen
- Vi skal plukke opp boss og rydde etter oss, både i barnehagen og på tur
- Vi skal ikke skade naturen
- Vi må tenke før vi kaster
- Vi må ta vare på tingene våre
- Vi må prøve å reparere tingene våre hvis de blir ødelagte
- Vi må gå og sykle så mye vi kan
- Vi mennesker må ta vare på hverandre

«Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine»
Rammeplanen 2017

VIII. Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø

Skyfritt er Bergen kommune sin plan for et inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge og er førende for hvordan vi jobber for å sikre at alle barna har et trygt og godt barnehagemiljø. I tilknytning til planen Skyfritt er det utarbeidet et støtteverktøy for barnehager, skoler og foreldre og denne finner du ved å følge denne lenken

<https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/skyfrittinkluderende-oppvekstmiljo-i-bergen>

Det er viktig at hvert enkelt barn opplever seg selv og andre som en betydningsfull del av fellesskapet i barnehagen. Barn skal ikke oppleve mobbing eller krenkende atferd verken fra andre barn eller voksne. I tråd med Skyfritt støtter vi oss til følgende definisjon på mobbing:

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og / eller andre barn som hindrer barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet og muligheten til å ha medvirkning.

Hele barnet, hele løpet: Mobbing i barnehagen 2015

Vi har en tilnærming til mobbing som beskrevet i Skyfritt og i rapporten, «Hele barnet - hele løpet - mobbing i barnehagen» (Ingrid Lund mfl. 2015), som «sosiale relasjoner på avveie». I denne forståelse ligger det for oss at barn i barnehagealder er i starten av utforskning og læring av sosial kompetanse. I all læring vil vi gjøre feil og vil være avhengig av støtte for å komme inn igjen på den rette veien. Derfor er vi voksne rundt barna så viktige. Vi skal tenke at mobbing kan skje, se når det skjer og stoppe, undersøke og følge opp med tiltak, slik at alle barn opplever et godt psykososialt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek og læring.

Barna skal være omgitt og inngå i relasjon til et personale som er gode rollemodeller for barna. I dette arbeidet er samarbeidet med foreldre viktig, da alle voksenpersoner som er innom barnehagen blir rollemodeller for barna i noe grad. Bevissthet rundt hvordan vi møter hverandre, snakker sammen, møter egne og andres barn og snakker om hverandre er med å bidra til at vi oppnår et godt inkluderende fellesskap.

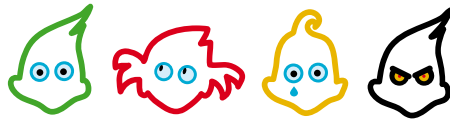
Det er et overordnet prinsipp at barnehagen alltid skal ha barnet beste som mål. Vi skal fremme livsglede, mestring, trivsel og egenverd og skal alltid ha bevissthet rundt og stille oss spørsmålet hvordan vi fremmer dette, slik at det blir barns beste. (Ingrid Lund)

Barna skal kjenne at vi liker dem og at vi vil dem vel!

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Storetveit barnehage

Storetveitveien 125 B

5231 Paradis

E-post: Storetveit.barnehage@bergen.kommune.no

www.bergen.kommune.no/organisasjonsenhet/barnehage/storetveit

TLF:

Hoved nummer: 55 56 89 10

Ender og Viper: 94 52 21 42

Grønnfinker og Rødstruper: 94 52 21 44

**BERGEN
KOMMUNE**